

Årsberättelse 2017

Tekniska nämnden.

Beslutad i Tekniska nämnden, den 15 februari 2018, § 25

Innehåll

1. Förslag till beslut.....	3
2. Förvaltningschefens bedömning och analys.....	5
2.1 Förvaltningschefens analys av verksamhetens resultat.....	5
2.2 Framåtblick.....	7
3. Sammanfattande iakttagelser.....	9
4. Nämndens bidrag till utveckling inom kommunens verksamhetsmål ..	13
4.1 Mål inom Hållbar tillväxt.....	14
4.2 Mål inom Människors egenmakt.....	43
4.3 Mål inom Barn och ungas behov.....	49
4.4 Mål inom Trygg välfärd.....	52
5. Analysunderlag – ekonomi.....	58
5.1 Driftnämndens samlade ekonomi.....	58
5.2 Enheternas resultat.....	59
5.3 Investeringar.....	62
6. Övriga åtaganden.....	65
6.1 Kommunövergripande åtgärder.....	65
6.2 Nämndspecifika uppdrag.....	68
6.3 Programövergripande uppdrag.....	69
7. Fem år i sammandrag.....	70
8. Bilagor.....	71

1. Förslag till beslut

Tekniska nämnden har under 2017 fullföljt sitt uppdrag utifrån av Kommunledning beslutad Övergripande strategier och budget 2017 med plan för 2018-2019. Nämnden har bidragit till måluppfyllelse inom samtliga strategiområden och uppfyllt målen för god ekonomisk hushållning. Nämndens verksamhetsuppdrag enligt reglemente bedöms ha god måluppfyllelse utifrån fastställda mål och indikatorer.

Den skattefinansierade verksamheten gör ett sammanlagt underskott på 5 mnkr i förhållande till driftbudget. Kostnaderna för vinterväghållning blev 3 mnkr högre än budgeterat medan övriga park- och gatuverksamheten slutade på ett underskott på 5 mnkr. Underskottet inom park- och gatuverksamheten beror på kostnader av engångskaraktär som vi inte kunnat råda över. Vi har haft extraordinära kostnader med anledning av bevakningsförbudet, omställningskostnader för personal, asfaltreklamationer vi gjort i förhållande till leverantören samt ökade hyreskostnader med anledning av parkeringsgruppens flytt och övertagande av Oscariagaraget. Vi begär därför att resultatet för denna del av verksamheten samt kostnaderna för vinterväghållningen justeras till noll.

Ledning och Stab gör ett överskott tillsammans på 0,4 mnkr. Vi gör ett överskott på planeringsreserv med knappt 0,3 mnkr och ett överskott på Fordon med 2,2 mnkr.

Avfallsverksamheten gör ett underskott på 4,7 mnkr. För Vatten och avlopps del blev utfallet ett underskott på 3,2 mnkr och dessa fördes i samband med bokslutet över och minskade skulden till abonnenter i balansräkningen.

Fordonsgas gör ett underskott med 0,2 mnkr.

Den skattefinansierade verksamheten gör ett överskott i förhållande till investeringsbudgeten med totalt 130 mnkr där den största avvikelsen beror på försenade/uppskjutna investeringar inom bredband och park- och gatuverksamheten.

Avfall gör ett överskott i förhållande till investeringsbudgeten med 5 mnkr medan Vatten och avloppsverksamheten gör ett överskott i förhållande till investeringsbudget med 106 mnkr beroende på att projekt blivit försenade/uppskjutna.

Tekniska förvaltningens förslag till Tekniska nämnden

1. Tekniska nämnden fastställer årsberättelsen inklusive resultat- och balansräkningar för Avfalls- och VA-verksamheterna för 2017.
2. Årsberättelsen överlämnas till programnämnd samhällsbyggnad för vidare hantering.
3. Tekniska nämnden begär att det faktiska resultatet justeras för kostnader av engångskaraktär inom park- och gatuverksamheten samt vinterväghållningen enligt tabell i kapitel 5.2.
4. Tekniska nämnden önskar föra över 136 tkr till 2018 vilket motsvarar 20 % av det justerade resultatet på 678 tkr.
5. Tekniska nämnden önskar föra över 77 500 tkr i investeringsanslag för park- och gatuinvesteringar och 7 852 tkr för inköp av fordon och inventarier.
6. Tekniska nämnden önskar föra över 39 398 tkr investeringar avseende bredband.

7. Tekniska nämnden önskar föra över 4 778 tkr i investeringsanslag för Avfallsverksamheten och 100 971 tkr för Vatten och avloppsverksamheten.
8. Tekniska nämnden begär att underskottet på Fordonsgas på 217 tkr täcks i samband med bokslut.

2. Förvaltningschefens bedömning och analys

2.1 Förvaltningschefens analys av verksamhetens resultat

Tekniska nämndens uppdrag att bidra till utveckling inom kommunens verksamhetsmål har till största delen uppfyllts helt under året. Nämndens mål för god ekonomisk hushållning nås för innevarande år.

Allvarlig situation för stadens vattenförsörjning. Vintern och vårens arbete med att säkra vattenförsörjningen har tagit mycket resurser från förvaltningen och kommunen. Park- och gatas verksamhet påverkades på flera sätt, bland annat genomfördes inte trädplanteringar enligt plan. Bevattningsförbudet och arbetet internt och externt med att hantera vinterns och vårens vattensituation ledde till att flera utvecklingsprojekt fick prioriteras ned och har därför inte kunnat starta. Årets kundundersökningar kunde exempelvis inte genomföras för samtliga verksamheter som planerat. Insatserna för vattenförsörjningen under vintern och våren gav resultat, vilket medförde att bevattningsförbudet kunde hävas innan sommaren. Tack vare regleringen av sjöarna uppströms, som Örebro kommun har rådighet över, samt ändrade väderförhållanden har medfört att läget var stabilt inför hösten. Det var först under senhösten som vi kunde se en återgång till historiska värden för vattenmagasinen uppströms Svartån och är det fortfarande.

Även om vintern och vårens vattensituation har medfört merarbete så har också positiv utveckling skett utifrån denna. Utifrån ett verksamhetsperspektiv – problem, förseningar, men även positiv utveckling genom att vi exempelvis har uppmärksammat att behov av vatten kan lösas med annat vatten än processat renat dricksvatten. Det sparar resurser och energi.

Utveckling av stöd. Flera av utvecklingsuppdragen förutsätter stöd från kommun-gemensamma resurser och där har inte resurser funnits i tillräckligt stor utsträckning. Förvaltningen har därför inte kommit så långt som planerat med vissa uppdrag. När det gäller stöd i förvaltningens grunduppdrag är ett önskemål att glappet mellan verksamheternas behov av stöd i vardagen och det stöd som finns tillgängligt minskar. Förvaltningen är tacksam för den kraftsamling i resurser från kommunledningen som gavs som stöd i att hantera vattensituationen.

Attraktiv arbetsgivare. Medarbetarenkätens resultat 2017 visar på en stor spridning av HME-värdet (Hållbart medarbetarengagemang) bland förvaltningens enheter. Årets HME-värde totalt för hela förvaltningen är lägre än 2016 års värde. Endast avfallsverksamheten har ökat positivt på totalen. Förvaltningen har flera svarsgrupper med mycket starka resultat och andra svarsgrupper med lägre resultat, där utvecklingsarbeten pågår. Här arbetar förvaltningen för att sprida goda exempel och lära av varandra samt ge stöd till de grupper som har behov. Förvaltningen gör därför inte några större gemensamma insatser kopplat till medarbetarenkäten i år utan skraddarsyr insatser där det behövs. Satsningar inom rekrytering och att stärka vårt varumärke har gett resultat i anställningar. Förvaltningen har också utökat med flertalet tjänster för att klara av det ökade uppdraget kopplat till en växande stad. Lokalfrågan är viktig ur ett arbetsmiljöperspektiv och det är viktigt att fortsätta arbetet för att hitta en lösning för att få ändamålsenliga lokaler för förvaltningens verksamhet på Aspholmen.

Den växande staden. Kommunens starka tillväxt ställer krav på samordning av byggnationer, nybyggnationer och förnyelsearbeten. Under året har en satsning gjorts för att förbättrad samordning för trafikavstängningar. En ny tjänst för samordning av trafikavstängningar är inrättad och har lett till en förbättrad process. Trots stora avstängningar har trafiken ändå flutit på bra. Tekniska nämnden har även beslutat om nya schaktbestämmelser vilket innebär att externa aktörer själva kan återställa och asfaltera efter grävarbeten. Det medför snabbare processer för återställning. Ombyggnationen av Trädgårdsgatan genomfördes.

Barn och ungas behov. Tekniska förvaltningen tar hänsyn till barn och ungas behov i stadsplaneringen genom att bland annat bidra till arbetet med att tillgängliggöra staden för barn (flickor och pojkar). Park och gata har arbetat aktivt med Grönstrategin vilket bidrar till att öka folkhälsan och ökar förutsättningarna för jämlika livsvillkor för barn (flickor och pojkar). Grönstrategin har till stor del legat till grund för parkenhetens verksamhetsplanering för 2018 samt för urvalet av förslag till parkinvesteringar för 2018 som godkändes av Tekniska nämnden i januari 2018. Parkenheten kommer att arbeta med att använda naturmaterial framöver och det finns idéer om att jobba mer med renodlade naturlekplatser. Planering pågår för genomförande under 2018 med medel avsatta i investeringsbudget.

Hög kundnöjdhet. Genomförda kund- och medborgarundersökningar visar på en hög kundnöjdhet även om alla målsättningar inte nås till fullo. Inom exempelvis avfallsverksamheten och fordonsverksamheten pågår kunddialoger i stor utsträckning som bidrar till ständiga förbättringar och verksamhetsutveckling. Det är glädjande att se att insatser för att öka nöjd-kund-index för markupplåtelse har gett resultat.

Digitalisering. Förvaltningen har arbetat aktivt med digitalisering för bidra till en modern, effektiv och attraktiv kommun. Utvecklingsarbetet har skett på flera fronter. Bland annat samlades förvaltningens alla chefer under en dag i våras för att skapa en gemensam målbild för arbetet och konkretisera vad som krävs för att få mer digitala informationsflöden inom förvaltningen. Tillsammans med deltagare från digitaliseringsavdelningen och stadsarkivet togs underlag fram för det fortsatta arbetet. Det resulterade i en ökad förståelse för utvecklingsresan och tydliggjorde behovet av en förstudie som genomfördes under hösten. Förstudien gav ett underlag för det fortsatta arbetet med att digitalisera arbetsflöden och befintlig och kommande information. Utveckling av ytterligare e-tjänster har skett framförallt inom avfallsverksamheten som underlättar för kunderna och ökar tillgängligheten till ÅVC m.m. Förvaltningen har även prioriterat fram de viktigaste utvecklingsprojekteten inom digitalisering på kort och lång sikt. Även Tekniska nämnden har bidragit med förslag till digitala tjänster som skulle skapa en enklare vardag för örebroarna.

Ekologisk hållbarhet. Tekniska förvaltningen står för en relativ stor miljöpåverkan i jämförelse med andra förvaltningar i kommunen. Vår påverkan är dock inte bara negativ utan förvaltningen bidrar även till en indirekt positiv påverkan genom att underlätta för kommunens invånare att till exempel hantera avfall på rätt sätt och cykla istället för att åka bil.

Förvaltningen har under 2017 arbetat vidare med att minska energiförbrukningen utifrån åtgärderna i den gemensamma handlingsplanen. Utbytet av belysning till LED fortsätter och bidrar stort till att minska energibehovet. Energieffektiviseringen fortsätter även inom andra verksamheter och processer och Vatten och avlopp redovisar en minskad energiförbrukning jämfört med tidigare år trots att kommunens invånarantal har ökat. För kommunens fordon konstateras att nästan 70 procent av kommunens personbilar nu är biogasdrivna (målet är 75 procent 2020). Vid sidan av biogasen fortsätter arbetet med att ersätta diesel med HVO100 för övriga fordon och arbetsmaskiner. Det fleråriga kväveprojektet inom Vatten och avloppsverksamheten är nu avslutat. Länsstyrelsen har tagit beslutat om nytt tillstånd för Reningsverket inklusive kväverening. Ett lyckat projekt där ett flerårigt innovativt arbete har

lett till att reningsverket nu är färdigutbyggt föra att rena kväve och bidrar till att öka vattenkvaliteten i Hjälmarén.

I år var Tekniska nämnden värd för Avfall Sveriges årsmöte där cirka 600 deltagare från hela Sverige deltog. Det blev ett mycket uppskattat och lyckat arrangemang och bidrog till att stärka Örebro varumärke som en attraktiv stad.

Tekniska nämnden har från och med i år, efter beställning av Kommunstyrelsen, ansvaret för att bygga tomrör för att möjliggöra utbyggnad av bredband. Under hösten påbörjades planeringen för utbyggnadsprojekt 2018 och då ska en projektledare anställas för detta. Under 2017 byggde de externa aktörerna ut fiber i fler områden på landsbygden än väntat. Fordon arbetar i huvudsak internt inom kommunen med att till exempel förse Örebro kommuns verksamheter med ändamålsenliga fordon. Flera utvecklingsprojekt är på gång som har till syfte att bidra till att kommunens verksamheter når sina mål.

2.2 Framåtblick

De närmaste åren är det en fortsatt hög tillväxt i Örebro kommun, vilket innebär att Tekniska förvaltningen får stora volymökningar i den infrastruktur som ska underhållas. Vi behöver säkerställa att vi har tillräckliga resurser för att klara den snabba utbyggnadstakten. Förvaltningen behöver därför stärkas som attraktiv arbetsgivare och fortsätta arbeta med åtgärder för att både attrahera och behålla personal. Därför kommer förvaltningen under 2018 arbeta föra att stärka varumärket både internt och externt. Det är viktigt för förvaltningen att fortsätta att utveckla en infrastruktur i framkant med fokus på både tillgänglighet och hållbarhet. Tekniska förvaltningen har en viktig roll i att bidra till kommunens hållbarhetsarbete och de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030, vilket vi framförallt gör genom miljöprogrammet.

I takt med samhällets krav på digitalisering är det en viktig utmaning för oss att fortsätta arbetet med att effektivisera arbetssätten med stöd av IT och utveckla mer digitala kontaktvägar med medborgare och kunder. I detta ingår en succesiv anpassning av våra arbetssätt till ett mer flexibelt och aktivitetsbaserat. År 2019 flyttar flera delar av förvaltningen in i lokaler som på ett bättre sätt stödjer detta.

Avfall. Under nuvarande mandatperiod förväntas regeringen presentera nationella riktlinjer för målsättning samt ansvarsfördelning, i huvudsak mellan kommuner och producenter, för framtidens arbete med insamling och återvinning av förpackningar och tidningar. Eventuell anpassning av våra tjänster, organisation samt processer blir aktuellt först under nästa mandatperiod. Den förtätade staden och en fortsatt tillväxt av dessa områden kräver nya lösningar för avfallshanteringen. I första steget genomförs en utredning kring alternativa lösningar, för att sen i nästa steg realisera hela eller delar av dessa.

Park och Gata står inför stora utmaningar under kommande år i form av reinvesteringar i de anläggningar som byggdes på 1960-70 talet som exempelvis broar, parker, lekplatser och trafiksignalanläggningar. Vi ser ett ökat behov av exploatering i takt med ett ökat krav på flexibilitet, bred kunskap och snabba leveranser med grundkravet på ett kostnadseffektivt och kvalitativt utförande.

Vatten och avlopp kommer att arbeta för att säkra dricks-vattenförsörjningen genom den nya vattenreservoaren ”Lyan” som planeras att tas i drift år 2019. I samband med detta kommer förvaltningen avveckla vatten-reservoaren i ”Svampen”. Projektet ”Vatten från Vättern” kommer efter bolagsbildningen gå in i fas ett av tre som omfattar arbetet med miljö- och tillståndsansökan (den andra fasen gäller byggnation och den tredje fasen innebär att skapa en organisation för driften). En översyn av Svartån som vattentäkt ska genomföras

för att säkra vattenförsörjningen fram till att projektet är avslutat. Kommunens ”Utbyggnadsplan för anslutning av bebyggelse utanför tätorten till kommunalt vatten och avlopp” är omarbetad och beslutad i fullmäktige. Resultatet kommer att vävas in i vår investeringsplan för resursplanering. Förnysetakten för kommunens ledningsnät ökar stegvis upp till den nivå där vi enligt beräkningar bör ligga, ca 47 mnkr per år. Planen är att låta enheten Ledningsnät utföra förnyelsearbetet men samtidigt behövs organisationen för detta ses över.

Fordon. Utifrån ett behov från de verksamheter som nyttjar kommunens fordon så arbetar Fordonsverksamheten med utvecklingsprojekt för att bättre kunna möta verksamheternas behov. Ett exempel är behovet av hjälp inom fordonsskötsel samt även att kunna få fram information som gör att man kan nå en effektivare användning av fordonen.

Ett effektivt systemstöd för detta är av yttersta vikt för att kunna utveckla verksamheten och tillgodose behoven. För närvarande saknas detta i befintliga orationella system som finns för behoven – förvalta, boka, hyra ut, erbjuda service samt att debitera. Även förutsättningarna för en rationell systemförvaltning av Fordonsverksamhetens systemstöd saknas och detta sammantaget behöver prioriteras.

3. Sammanfattande iakttagelser

Nedan sammanfattas nämndens bidrag till utveckling inom de av kommunens verksamhetsmål som är relevanta för nämnden, d.v.s. där nämnden tilldelats indikatorer och/eller utvecklingsuppdrag. Positiva iakttagelser kan vara framgångsfaktorer (sätt vi arbetar på), styrkor (förutsättningar) eller starka resultat. I kolumnen förbättringsområden lyfter nämnden sådana områden där utveckling bör ske för att nå bättre målpåfyllelse och utveckling.

Nämnden redovisar också i vilken utsträckning åtagandet att bidra till utveckling inom kommunens verksamhetsmål är uppfyllt. De varianter som finns att välja mellan är: delvis, i hög utsträckning och helt.

Aktuella mål för Tekniska nämnden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden	Nämndens bedömning är att åtagandet uppfylls
Positivt näringsklimat	<ul style="list-style-type: none"> Nöjd-Kund-Index (NKI) för markupplåtelse har ökat över målvärdet under första halvåret. Nästa mätning vår 2018. Örebro kommun har varit värd för branschorganisationen Avfall Sveriges årsmöte och fått en positiv återkoppling för ett väl genomfört och uppskattat arrangemang som har gett deltagarna en positiv bild av Örebro. Muddring vid Röda tunnan är påbörjad, vilket kommer leda till bättre framkomlighet för sjötrafiken. 	<ul style="list-style-type: none"> Fortsätta dialogen med restaurangägare för att öka efterlevnaden av kvalitetsprogrammet för uteserveringar. 	Helt
Ekologiskt hållbar kommun	<ul style="list-style-type: none"> Bullerskyddsåtgärder har under 2017 genomförts vid fyra fastigheter med totalt cirka 240 fönster. Det innebär att omkring 140 boende har fått förbättrat bullerskydd inomhus. Fortsatt positiva trender för reducering av fosfor i reningsverket, målet för 2017 överträffas och energiförbrukningen har inte ökat för verksamheten trots införandet av ett nytt reningssteg. Medveten kravställning vid upphandlingar gör att huvuddelen av regionala transporter av avfall 	<ul style="list-style-type: none"> Det behövs en ökning av fler tunga fordon och lätta lastbilar som drivs med biogas. Fordonspolicyn behöver revideras och uppdateras och ta en ny ansats framåt när det gäller långsiktiga målsättningar som även ger kortsiktiga delmål i nutid. Avfallsverksamheten inväntar regeringens förslag på kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och tidningar. Medför en fortsatt otydlighet och ett generellt avvaktande agerande från alla parter. 	Helt

	<p>samt avfallshämtning utförd av entreprenörer, kommer drivas med fordonsgas från och med början av 2018.</p>	<p>Konsekvensen blir att stora volymer fortsatt går till förbränning istället för materialåtervinning.</p>	
Tillgänglighet/digitalisering	<ul style="list-style-type: none"> • Fordons kundundersökningar utvecklas för att ge bättre underlag under 2018. • Kundnöjdhetsmätning för besökare på ÅVC genomförd under våren 2017 visar på en fortsatt hög nivå, både gällande absoluta tal men även i förhållande till liknande nationella mätningar. • Park och Gatas kundservice är utökad med en tjänst, vilket har lett till en bättre och snabbare service till allmänheten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Svarstiden och strukturen när det gäller inkommande ärenden till Park och Gata behöver förbättras. • För att utöka antalet e-tjänster ytterligare och utveckla fler digitala arbetsflöden behövs mer interna resurser (verksamhetsutvecklare) som stöd. • Lösningsgrad vid första kontakt med kommunen via servicecenter för inkommande ärenden till Avfallsverksamheten är idag cirka 50 procent men förväntas ligga på >70 procent. Lösningsgrad vid första kontakt är en viktig framgångsfaktor för hög kundnöjdhet. 	I hög utsträckning
Bra kommunikationer	<ul style="list-style-type: none"> • Trots väldigt många och stora trafikavstängningar i staden, så har trafikflöden fungerat. • Hög kundnöjdheten kring underhållet av cykelvägar och den förbättrade vinterväghållning genom bland annat sopsaltning har lett till en ökad högre andel cyklister i Örebro både sommar- och vintertid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunera ut budskapet att medborgarna bör undvika använda bil vid sträckor under 3 km. • Webbaserat system för att informera om trafikavstängningar • Utveckla informationen och kommunikation, både externt och internt, i samband med avstängningar/grävningar. 	Helt
Attraktiv arbetsgivare	<ul style="list-style-type: none"> • Arbetet med Navigatorn som metod för verksamhetsutveckling skapar tydlighet och bra struktur för Park och gatas chefer • Nya metoder och arbetssätt för att nå ut i rekrytering och arbeta med att stärka vårt varumärke, bl.a. stora satsningar på digitala lösningar. Har lett till anställningar. • Införandet av schemaplaneringssystemet Medvind för personal på återvinningscentralerna 	<ul style="list-style-type: none"> • Våra lokaler på Aspholmen behöver moderniseras för att kunna upprätthålla en god arbetsmiljö för våra medarbetare. Beslut finns nu i investeringsplanen att göra en förstudie under 2018 för nya lokaler. • Insatser för enheter med lågt HME-värde pågår • Förtydligande i reglementet för uppdrag, enhet och tjänst inom vissa verksamhetsområden. 	I hög utsträckning

	<p>har bidragit till en enkelhet och tydlighet, både för arbetsledning och personal. (HG)</p>		
Effektivt lokalnyttjande	<ul style="list-style-type: none"> • Kommit vidare med målbilden för nya lokaler för Aspholmen. Tillsatt egen projektledare på förvaltningen för att få fart vilket bl.a. lett till att beslut om förstudie nu finns i investeringsprogrammet. • Projekt Citypassagen. • Byggt fler kontorsmoduler på Aspholmen för att på kort sikt ta om hand om det behov som finns av fler rum och ytor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekniska Förvaltningens arbetsplats på Aspholmen behöver utvecklas till en funktionell, modern, yteffektiv och arbetsmiljömässigt riktig arbetsplats. 	Delvis
Långsiktig och hållbar ekonomi	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling av verksamhetsnära indikatorer och följemått inom Fordon pågår. • Samtliga verksamheter har en god kostnadskontroll. Ingen taxehöjning behövdes inom VA och avfall för 2018. • Fler digitala förbättrade arbetsätt är införda för att underlätta och effektivisera, bl.a. inom fordonsverksamheten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeta med fordonsanalyser åt verksamheterna i kommunen. • Tillskapa resurser till digitaliseringsarbetet för fler digitala effektiva arbetsflöden inom ekonomiarbetet exempelvis affärssystem behövs för bygg och drifts verksamhet inom park och gata, arbete är påbörjat för att titta på vilka möjligheter som finns • Utveckla och förbättra investeringsprocessen, programgemensamt projekt pågår 	Helt
Medborgarnas inflytande och påverkan	<ul style="list-style-type: none"> • Park och Gata får bra respons från vid medborgardialoger kring lekplatser och parker med många inkomna synpunkter och önskemål från medborgarna. • Avfallsverksamheten har genomfört kunddialoger för att kunna påverka en beteendeförändring hos medborgarna med förhoppning om att avfallssorteringen ska öka. 		Helt
Jämlika livsvillkor	<ul style="list-style-type: none"> • Ett flertal nya tillgänglighetsanpassnings-uppdrag har startats upp utifrån tillgänglighetsanpassningsinventeringen 2016. • För samtliga lekplatser som rustas varje år ska tillgängligheten alltid ses över så att lekparken 		Helt

	åtminstone delvis ska vara tillgänglighetsanpassad.		
Meningsfull fritid	<ul style="list-style-type: none"> • Park och gata ser till att våra parker och torg upplevs som attraktiva, trygga och tillgängliga platser för stadens medborgare. 		Helt
Respekt för lika värde och mänskliga rättigheter	<ul style="list-style-type: none"> • Antal genderbudgetanalyser från föregående år som lett till beslut om förändringar i verksamhet eller arbetssätt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Behöver kompetensstöd föra att arbeta på ett övergripande plan med service på lika villkor • Analysera mer varför vissa svar skiljer sig mellan kvinnor och män i kundundersökningarna. • Behöver resursstöd för att genomföra genderbudgetanalys. 	Delvis
Kompensation för barns ojämlika uppväxtvillkor	<ul style="list-style-type: none"> • Park och gata möjliggör att barn har tillgång till trygga, trevliga och tillgängliga lekparkar i alla stadsdelar. • Belysning har bytts ut (till LED-armaturer), kompletterat eller nyinvesterat i belysning vid alla ombyggnationer av bland annat lekplatser. 		Helt
Meningsfull fritid för barn	<ul style="list-style-type: none"> • Park och gata har tillsammans med Kultur och fritid uppdaterat reglerna kring nyttjandet av Skateparken och ett klubbhus och en offentlig toalett är iordningsställd i anslutning till Skateparken. • Parkenheten använder i större utsträckning än tidigare naturmaterial när vi utvecklar lekplatser. • Lekplatsen i Saxons park kommer att byggas om efter det förslag som röstades fram av skolelever i området. 		Helt
Trygg och säker kommun	<ul style="list-style-type: none"> • Genomförda trygghetsvandringar för identifiera otrygga platser samt för att identifiera otrygga gång- och cykelvägar ur trafiksäkerhetssynpunkt. • Konstnärlig utsmyckning i tunnlar. • Väl fungerande krissituation 	<ul style="list-style-type: none"> • Behöver kompetensstöd och resursstöd för att göra bred analys över vilka trygghetsinsatser som ger bäst effekt. • Bristande respons från skolor gällande trafiksäkerhet och tryggare skolvägar. 	I hög utsträckning

4. Nämndens bidrag till utveckling inom kommunens verksamhetsmål

Tekniska nämnden har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde arbeta med en systematisk verksamhetsutveckling av kommunens verksamhet och upprätthålla god ekonomisk hushållning. Verksamhetsutvecklingen ska utföras i enlighet med den värdegrund och de principer som Övergripande strategier och budget förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs i det verksamhetsuppdrag som stadgas i nämndreglementet och uppnås om kommunen utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

Läsanvisning

Här sammanfattas de åtaganden nämnden har för att bidra till utveckling inom de för nämnden aktuella verksamhetsmålen. Driftnämndens åtagande består av verksamhetsuppdraget enligt reglementet, utvecklingsuppdrag med utgångspunkt i ÖSB samt att redovisa indikatorer för att följa upp utvecklingen inom kommunens verksamhetsmål. Indikatorerna ska signalera i vilken utsträckning nämnden bidrar till målinriktad utveckling och ett säkrat verksamhetsuppdrag. Genom arbetet med utvecklingsuppdrag förväntas ökad måluppfyllelse och en kvalitativ verksamhetsutveckling. Grunden för denna utveckling ligger dock i ett väl utfört verksamhetsuppdrag enligt reglementet.

Inom varje mål redogör nämnden för:

- resultat och effekter för indikatorer och utvecklingsuppdrag.
- en sammanfattande analys av nämndens bidrag till utvecklingen inom kommunens verksamhetsmål. Denna har sin utgångspunkt i medborgarperspektivet och framhåller vilka effekter medborgarna kan förvänta sig, och vilka orsaker vi ser till att vi inte når önskade resultat där så är fallet.
- en beskrivning av planerade insatser/aktiviteter/utvecklingssteg för ett större/tydligare/bättre bidrag till måluppfyllelse, och vilka förutsättningar i övrigt som är önskvärda för att underlätta detta.

Varje mål sammanfattas först med att nämnden listar sina Positiva iakttagelser och Förbättringsområden inom målet och en bedömning av om nämndens åtagande är uppfyllt helt, i hög utsträckning eller delvis.

Samtliga nämnder har också fått i uppdrag att beskriva sitt arbete med satsningen Digitalt först, vilket sker under målet Tillgänglighet/Digitalisering, oavsett om nämnden har andra åtaganden inom målet eller inte.

Färgerna för utfall 2015, 2016 och 2017 betyder:

Målvärdet uppnås.
Målvärdet inte helt uppnått.
Uppgift saknas/indikator är inte aktuell/kan inte bedömas.
Målvärdet nås inte.

4.1 Mål inom Hållbar tillväxt

Ur ÖSB 2017: Örebro kommun ska verka för både tillväxt och minskad klimatpåverkan. Den hållbara tillväxten är central för att klara kommunens utmaningar idag och imorgon. Örebro ska vara en kommun som anstränger sig för att företag ska kunna etablera sig, växa och utvecklas inom kommunen. Goda kommunikationer är en förutsättning för en fungerande vardag.

4.1.1 Mål: Örebro ska ha ett positivt näringslivsklimat där Örebro kommun underlättar att starta, utveckla och etablera företag

Bedömningen är att Tekniska nämnden åtagande att bidra till utveckling inom målet om positivt näringsklimat helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Nöjd-Kund-Index (NKI) för markupplåtelse har ökat över målvärdet under första halvåret. Nästa mätning våren 2018. Örebro kommun har varit värd för branschorganisationen Avfall Sveriges årsmöte och fått en positiv återkoppling för ett väl genomfört och uppskattat arrangemang som har gett deltagarna en positiv bild av Örebro. Muddring vid Röda tunnan är påbörjad, vilket kommer leda till bättre framkomlighet för sjötrafiken. 	<ul style="list-style-type: none"> Fortsätta dialogen med restaurangägare för att öka efterlevnaden av kvalitetsprogrammet för uteserveringar.

Måluppfyllelse för utvecklingsuppdrag

PN/DN* 2017	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	Slutföra revideringen av översiktsplanen	<p>Tekniska nämnden som VA-huvudman ska bidra till att översiktsplanen säkrar den långsiktiga mark- och vattenanvändningen. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget.</p> <p>Genomförts 2017: Tekniska förvaltningen har inte haft något riktat uppdrag inom revideringen av översiktsplanen under 2017, men har fungerat som ett stöd i arbetet gentemot programnämnden.</p>
PN	Bidra till Örebrokompaniets uppdrag med att utveckla naturturismen.	<p>Kommunen ska tillsammans med andra aktörer utveckla värden för friluftsliv och naturturism. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget.</p> <p>Genomförts 2017: I december genomförde Park och gata muddring vid fyren Röda tunnan som var den mest akuta punkten farleden. Planering av ytterligare muddringsåtgärder kommer att göras under 2018 men det mest troliga är att ingen muddring sker förrän 2019. Muddring av Hemfjärden är en del i att göra Hjälmaran (Hemfjärden) mer tillgänglig för båttrafik.</p>

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om positivt näringsklimat

Park och gata har under senare delen av året genomfört muddring vid fyren Röda tunnan och planerar att utföra mer muddringsarbete under 2018. Muddringen gör att staden blir mer tillgänglig sjövägen, vilket gör det möjligt för båtägare att ta sjövägen till Örebro, vilket också kan locka fler turister. Effekten av att Örebro kommun får allt fler turister har stor betydelse för handel och andra näringar.

Nöjd-Kund-Index (NKI) för markupplåtelse har under första halvåret ökat över målvärdet till 77. Helårsresultat 2016 var 69 och delårsresultatet 2016 var 68 (hela resultatet presenteras i kapitel 4.1.3). Helårsresultat för år 2017 redovisas i maj (presenteras i delårsrapport 2 2018). Örebro kommun har arbetat med att var tydlig kring vilka regler som gäller för markupplåtelse och efterlevnaden av dessa. Exempelvis har kontroller utförts mer frekvent. Detta påvisar ett rättvist system och visar att vi inte ger fördelar eller låter fel och brister fortgå. Arbetet kan ha lett till en ökad kundnöjdhet och därmed ett högre resultat.

I maj stod Örebro kommun som värd för branschorganisationen Avfall Sveriges årsmöte. Cirka 600 personer 50 utställare deltog från kommuner, kommunförbund och kommunala bolag, i huvudsak inom avfallsbranschen. Årsmötet var väl genomfört och mycket uppskattat bland deltagarna. Örebro kommun har fått mycket positiv återkoppling på värdskapet vilket delades med bland annat representanter från det lokala näringslivet och Tekniska Nämnden.

Planerad och önskad utveckling inom målet om positivt näringsklimat

En mindre rensning av Hemfjärden var upphandlad av entreprenör och planerad till våren 2017. Park och gatas planerade arbetssätt för att utföra rensningen godkändes dock inte av Länsstyrelsen och Miljönämnden och fick avbrytas. Under hösten skickades en ny ansökan in som godkändes och en mindre åtgärd kunde göras vid fyren Röda tunnan.

För att förbättra efterlevnaden av kvalitetsprogrammet för uteserveringar har en förvaltningsövergripande arbetsgrupp under hösten arbetat fram förslag till åtgärder tillsammans med Polisen m.fl. Genomförandet av åtgärderna planeras under 2018.

4.1.2 Mål: Örebro kommun ska vara en ekologiskt hållbar kommun

Målbild inom Tekniska förvaltningen:

Tekniska förvaltningen ska genom aktiva insatser bidra till en ekologiskt hållbar kommun och verka för en minskad klimat- och miljöpåverkan för att bidra till kommunens mål i Örebro kommuns miljöprogram

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om ekologiskt hållbar kommun helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Bullerskyddsåtgärder har under 2017 genomförts vid fyra fastigheter med totalt cirka 240 fönster. Det innebär att omkring 140 boende har fått förbättrat bullerskydd inomhus. Fortsatt positiva trender för reducering av fosfor i reningsverket, målet för 2017 överträffas och energiförbrukningen har inte ökat för 	<ul style="list-style-type: none"> Det behövs en ökning av fler tunga fordon och lätta lastbilar som drivs med biogas. Fordonspolicyn behöver revideras och uppdateras och ta en ny ansats framåt när det gäller långsiktiga målsättningar som även ger kortsiktiga delmål i nutid. Avfallsverksamheten inväntar regeringens förslag på kommunalt insamlingsansvar för

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<p>verksamheten trots införandet av ett nytt reningssteg.</p> <ul style="list-style-type: none"> Medveten kravställning vid upphandlingar gör att huvuddelen av regionala transporter av avfall samt avfallshämtning utförd av entreprenörer, kommer drivas med fordonsgas från och med början av 2018. 	<p>förpackningar och tidningar. Medför en fortsatt tydlighet och ett generellt avvaktande agerande från alla parter. Konsekvensen blir att stora volymer fortsatt går till förbränning istället för materialåtervinning.</p>

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
PN	Andel rätt sorterat restavfall (procent) *	37,7	37	öka	40
DN	Förberedelse för återanvändning (ton) **	183,4	379	260	427
DN	Utsläpp av fossil koldioxid från kommunala fordon (ton CO ₂)	2 902	2 669	2 700	2447
DN	Andel personbilsregistrerade fordon per drivmedel (procent) ***				
	- Biogas	61	66	69	69,5
	- Elhybrid	0	0,5	0	0,5
	- EL	0	0	0	0
	- Etanol	3	2	1	1,5
	- Diesel	24	25	23	24
	- Bensin	12	6,5	7	4,5
DN	Andel dubbfria vinterdäck, personbilsregistrerade fordon (procent)	65	67	68	67
DN	Antal avsteg från riktlinjernas miljö- och trafiksäkerhetskrav				
	- vid inköp	0	6	5	2
	- vid utfasning	6	0	0	0
DN	Antal tunga fordon som drivs med HVO100	-	21	25	31
DN	Antal lätta lastbilar som drivs med HVO100	-	0	10	11
DN	Antal tunga fordon som drivs med biogas	10	10	12	11
DN	Antal lätta lastbilar som drivs med biogas	8	27	17	30
DN	Förvaltningens elförbrukning i lokaler och anläggningar, gatubelysning (MWh/år)	27 519	27 227	26 200	26602
DN	Fossilt koldioxidutsläpp (ton CO ₂ /år)****	1 247	1 158	1 000	-
DN	Antal kemikalier som innehåller risk eller utfasningsämnen *****	80	93	74	77
DN	Utsläpp av fosfor från Skebäckverket ska minska med 27 procent till och med år 2016 jämfört med medelutsläppen 2005-2010 (ton/år)	3,4	3,0	2,8	2,6
DN	Minskad energianvändning Vatten och avlopp, verksamheten totalt (MWh)	16 314	16 332	minskna	15 826
DN	Andel tungmetaller som transporteras via dagvattnet och passerar reningsanläggning innan det når recipienten (procent)	50	50	50	50
DN	Andel fosfor i rötslam som återförs som näringsämne till produktiv mark (procent)	91	92	90	100
DN	Antal elever som skolinformationen möter i sin verksamhet *****	4 615	4737	5 000	4 645

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
Kommentarer till indikatorernas utfall					
* Ökningen för ”Andel rätt sorterat restavfall” beror uteslutande på en fortsatt positiv utveckling för utsortering av matavfall. I avfallsplanen finns ett angivet målvärde på mindre än 20 procent matavfall i restavfallet. I resultat från plockanalyser genomförda under 2017 summerar vi totalen för Örebro till 20,3 procent. Detta innebär att vi under kommande verksamhetsår kan skifta fokus till bibehålla.					
** Värdena för 2015 samt målvärde 2017 för indikator ”Förberedelse för återanvändning” är korrigerade från Verksamhetsplanen 2017 eftersom värdena tidigare var blandat mellan kg/ton. Fortsatt positiv trend på ökade volymer material till återanvändning. Medborgarnas vilja att skänka material till återanvändning är god och tilltagande. Benägenheten att köpa second hand är dock lägre, varför avsättningen av insamlat material fortsatt är en utmaning.					
*** Användandet av fossilfria drivmedel ökar och vi ser en positiv trend både för biogas och HVO100. Detta ger effekt på indikatorn Utsläpp av fossil koldioxid från kommunala fordon som vi ser minskar mer än prognosen. När det gäller fördelningen av Andel personbilsregistrerade fordon per drivmedel så är det väldigt beroende av förändringar i verksamheterna. Att träffa exakt på målvärdet är mycket svårt.					
**** Värde saknas för 2017 på grund av brister i sammanställningen, resultatet presenteras i efterhand.					
***** Gällande ”Antal kemikalier som innehåller risk eller utfasningsämnen”, fel i statistiken har åtgärdats sedan delår.					
***** Möjliga orsaker till att målvärdet 2017 inte nåtts för ”Antal elever som skolinformationen möter i sin verksamhet” är bland annat att mycket tid har förlagts på att förändra lektioner och temaveckorna ”Rädda stadsparken” och ”Europa minskar avfallet” samt en periodvis lägre bemanning på grund av sjukdom.					

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN 2017	Inför framtida planering och åtgärder i stadsmiljön löpande utvärdera testet av att årligen använda offentliga platser till förmån för kultur.	Exempel på tidigare utvecklingsaktiviteter är ”Rosa gatan” 2015 och ”Gröna gatan” 2016. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Tekniska förvaltningen har bidragit i genomförandet av ”Blåa gatan” och samverkat med OpenArt genom att använda offentlig miljö. Tillsammans med Kultur och Fritid har vi tagit fram förslag på hur gång- och cykeltunnlar kan förses med konstnärlig utsmyckning.
PN	Ta fram en plan där konkreta åtgärder redovisas för att säkerställa ökad avfallssortering.	Målet är framförallt att minska mängden avfall och öka användningen av material lämpat för återvinning. Rutiner och riktlinjer tas fram, samt nödvändiga tjänster för omhändertagande av sorterat avfall upphandlas. Genomförts 2017: Åternyttan är nu väletablerad och utgör en stabil plattform för ett flöde av material till återanvändning. Under året har uppdrag initierats för genomförande i två steg med syfte att kraftigt öka mängden material till återanvändning. Steg 1 innebär en ökning av volym för befintliga material fraktioner samt en ökning av antalet mottagande föreningar. Inledande arbete såsom förstudie, planering samt inledande diskussion med föreningar har genomförts under året och även ett beslutsunderlag med förslag

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>på åtgärder finns framtaget. Beslut om åtgärder planeras till januari 2018 och ett genomförande är att vänta under första halvåret 2018. Antalet föreningar som deltar i samarbetet kring Åternyttan kommer då öka och därmed även möjligheten till en ökad volym material som går till försäljning och avsättning.</p> <p>Steg 2 innebär en utökning av materialfraktionerna såväl som antalet samarbetsparter och sannolikt även logistik och infrastruktur som kommunen tillhandahåller för att stödja insamling, förberedelse för återanvändning samt avsättning av material. Omfattningen på detta arbete är betydande och förslag till beslut om genomförande är att vänta inom 1-2 år.</p> <p>Örebro har under 2017 fått de första verksamheterna (inom området lappa/laga/låna och second hand) märkta som ”Miljönärer” vilket är en del i den nationella kampanjen som initierats av Avfall Sverige och drivs tillsammans med många kommuner runt om i landet. Detta görs genom att bidra med uppmärksamhet till verksamheter inom områden såsom reparera/laga/låna, både på kommunalt och nationellt plan. Kampanjen syftar till att stimulera återanvändning och konsumtion av second hand som ett alternativ till att köpa nytt.</p>
PN	Ta fram underlag för beslut om vattenskyddsområde runt Svartån.	<p>Syftet är att förbättra vattenkvaliteten för vår råvattentäkt och Hjälmarén. Förväntade effekter är få ett skydd av vår vattentäkt genom att skapa fysiskt avstånd till verksamheter som kan påverka vattenkvaliteten negativt och ge oss tid att agera utifall olyckan ändå är framme.</p> <p>Genomförts 2017: Ett förslag till vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter har presenterats för fullmäktige som beslutade gå vidare med en ansökan till Länsstyrelsen om att fastställa vattenskyddet.</p>
PN	Utifrån Vattenplanen genomföra beslutade mål gällande rening av dagvatten.	<p>Reducerade utsläpp av tungmetaller och andra miljöbelastande ämnen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten i Svartån och göra Svartån badbar. Målet är hämtat från Vattenplanen och aktiviteten är att öka andelen dagvatten som passerar en reningsanläggning. Förväntade effekter är reducerade utsläpp av tungmetaller och andra miljöbelastande ämnen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten i Svartån och göra Svartån badbar.</p> <p>Genomförts 2017: Placering av Strömsborgsdammen är förankrad med Stadsbyggnadskontoret samt övriga berörda verksamheter på Tekniska förvaltningen.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>Dock löper inte nuvarande arrendet ut förrän mars 2018 (det vill säga där dammen är tänkt att placeras) vilket innebär att byggnationen av dammen inte kan påbörjas förrän våren 2018. En förprojektering är gjord och en detaljprojektering ska starta under hösten.</p>
DN	<p>Införskaffa kunskap kring rening av läkemedelsrester från avloppsvattnet.</p>	<p>Vatten och avlopp kommer att bevaka Linköpings kommuns arbete kring detta. Verksamheten deltar samtidigt i ett flerårigt samarbete med Region Örebro och Hjälmarens Vattenvårdsförbund för att öka kunskapen om läkemedelsrester i avloppsvattnet. Åtagandena syftar till att lära mer om tillgänglig reningsteknik och på sikt kunna säkerställa vattenkvaliteten i Hjälmaren. Förväntade effekter blir att lära mer om tillgänglig reningsteknik och på sikt kunna säkerställa vattenkvaliteten i Hjälmaren.</p> <p>Genomförts 2017: Linköpings kommun tog sin läkemedelsrening i drift i september. Örebro kommun kommer att bevaka resultaten därifrån. Vattenprover från Skebäcksvverkets ingående och utgående vatten samlades in under 2017 och kommer att fortsätta analyseras under 2018. Provtagningen samordnas med Hjälmarens Vattenvårdsförbunds analyser. VA-kluster Mälardalen startade under hösten upp ett forskningsprojekt kring hur olika sorters rötning och lagring av slam påverkar nedbrytningen av läkemedelsrester (och andra organiska miljögifter). Örebro kommun deltar i projektet.</p>
DN	<p>Införa system för fordonsuppföljning</p>	<p>Systemet för fordonsuppföljning förväntas bidra till effektivare arbetssätt och högre planeringsgrad för service av kommunens fordon. Det ska förenkla och förbättra uppföljningen av miljöstatistik, körsträckor, förbrukning och drivmedelsanvändning.</p> <p>Genomförts 2017: Upphandling av system är klart och under fjärde kvartalet 2017 inleddes ett pilotprojekt omfattande 50 personbilar. Under första kvartalet 2018 skall systemet börja installeras i samtliga personbilar. Detta ger så småningom ett underlag för att utveckla arbetssätten runt fordonsflottan.</p>
DN	<p>Se över förutsättningarna för att införa optiskt sortering för flerbostadshus</p>	<p>En förutsättning för genomförandet är att regeringen tar ett beslut om ett kommunalt övertagande av insamlingsansvaret för förpackningar och tidningar. Optisk sortering kan vara en möjlighet för att erbjuda FNI (fastighetsnära insamling) i exempelvis de fastigheter som har små miljörum och därför inte har möjlighet till traditionell FNI med separata avfallskärl. Förväntad effekt är en ökad grad av sortering och därmed materialåtervinning.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>Genomförts 2017: Frågan om kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och tidningar har under året debatterats vid flera tillfällen och miljöministern har upprepat uttalat sin tydliga avsikt att komma med besked om åtgärder under 2017, under senare delen av året har dock tidpunkten för besked skiftat till under mandatperioden. Ambitionen står dock fast att inom kort komma med ett besked i frågan. Genom deltagande i Avfall Sveriges arbetsgrupp har även Örebro efter bästa förmåga bidragit i frågan. Utvecklingsuppdraget har dock inte genomförts i avvaktan på beslut i frågan kring kommunalt insamlingsansvar och därmed tydliggörande vilka lagar och förordningar vi har att förhålla oss till.</p>
DN	Arbeta med åtaganden i Örebro kommuns miljöprogram	<p>Tekniska förvaltningens verksamhet har stor påverkan på flertalet områden inom miljöprogrammet (planer och strategier som förvaltningen berörs av listas i kapitel 6.1). Arbetet ska bidra till en långsiktig hållbar utveckling i Örebro kommun samt bidra till de globala hållbarhetsmålen. Arbetet ska bidra till en långsiktig hållbar utveckling i Örebro kommun samt bidra till de globala hållbarhetsmålen.</p> <p>Genomförts 2017: Arbetet med att minska energiförbrukningen från gatubelysningen pågår i fortsatt hög takt. Arbetet med att fasa ut kemikalier med risk- och utfasningsämnen samt minska det totala antalet kemikalier har haft stort fokus, arbetet faller väl ut. Reningsprocesserna fungerar väl på reningsverket och utsläppen av fosfor fortsätter att minska. Under hösten har en sammanställning påbörjats om hur Tekniska förvaltningen ligger till i de olika målen som finns i kommunens miljöprogram. Sammanställning kommer att bli klar i början av 2018.</p>
Hela mandatperioden		
PN	Driva det avfallsförebyggande arbetet utifrån avfallsplanen.	<p>Både inom kommunkoncernen och gentemot medborgare, näringsliv och civila samhället. En ny tjänst inom Avfallsverksamheten tillskapas för att samordna detta arbete, finansiering för resurser och åtgärder hanteras utifrån gällande lagstiftning. Tekniska nämnden ansvarar för uppdraget. Förväntade effekter är att öka volymen av insamlat material för återanvändning.</p> <p>Genomförts 2017: Uppföljning av nuvarande avfallsplan är genomförd och rapporterad till KS, återstår att informera om resultatet på PNS samt TN. Framtagande av ny avfallsplan för perioden 2019–2022 är angeläget att det påbörjas snarast, viktigt att</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>målsättningar och åtgärder i den nya avfallsplanen går i linje med kommunens övriga arbete inom hållbarhetsområdet.</p> <p>Vad gäller övriga åtgärder inom förebyggandeområdet så har delaktighet i den nationella kampanjen ”Miljönären” initierats genom bland annat en inledande kommunikation med lokala aktörer. Ett tiotal aktörer/verksamheter har ansökt och blivit godkända som miljöner.</p> <p>I viss omfattning har framtaget material från den nationella kampanjen använts även lokalt i Örebro.</p> <p>Arbetet kommer fortsätta under 2018 med fokus på att öka uppmärksamheten och medvetenhet kring märkningen och framförallt nyttan med att lappa, laga och återanvända.</p>
DN	Genomföra åtgärder från Tekniska förvaltningens handlingsplan för hållbara transporter.	<p>Satsning på biogasdrivna tyngre fordon ger en minskad klimat- och miljöpåverkan från förvaltningens transporter, vilket bidrar till att säkra nämndens bidrag till klimatstrategin. Utveckling inom området är starkt beroende av leverantörernas utbud av biogasfordon. Satsning på biogasdrivna tyngre fordon ger en minskad klimat- och miljöpåverkan.</p> <p>Genomförts 2017: Antalet lätta lastbilar som drivs med biogas och HVO100 ökar, likaså tyngre fordon som drivs med HVO100. Däremot ser vi i dagsläget ingen utveckling inom biogasdrivna tyngre fordon. Anledningen till det är att våra tunga fordon inte byts ofta samt att utbudet på marknaden är starkt begränsat utifrån våra krav på fordonet.</p> <p>Kraven på fordon i de upphandlingar som Tekniska förvaltningen genomför har setts över och utvecklats, det konstateras dock att krav på biogasdrift i många fall är svårt att ställa just på grund av hur marknaden ser ut.</p>
DN	Återplantering av träd efter almsjukan och utökning av träd i stadsmiljön.	<p>Det åtgår mer vattning till nyplantering. Den förstärkta budgeten på en miljon räcker delvis till skötsel av de nyplanterade träden. Träden i stadsmiljön bidrar till känslan av en grön stad. Träden höjer luftfuktigheten och tar hand om de minsta luftpartiklarna som är farligast för lungorna, och som ofta ger svårigheter för astmatiker och människor med luftvägsproblem. Träden ger skugga och sänker temperaturen både ute och inne, vindens hastighet sänks och ljuden dämpas. Trädplantering bidrar till att behålla en grön miljö som binder koldioxid i staden.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		Genomförts 2017: Vårplanteringen av träd ställdes in med anledning av bevattningsförbudet som infördes under våren. Upphandling av nytt ramavtal för träd pågå, vilket innebär att större delen av höstplanteringen flyttas fram till 2018 då en större planteringsinsats planeras.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om ekologiskt hållbar kommun

Tekniska förvaltningen arbetar aktivt med att på olika sätt bidra till utvecklingen inom målet om ekologiskt hållbar kommun. De olika verksamheterna inom förvaltningen har olika fokusområden utifrån vilken påverkan de har på miljön. Under det senaste året har Park och gata genomfört ett stort antal byten av belysningsarmaturer till LED-armatur, arbetet har intensifierats och beräknas att pågå under ett par år framöver. Utbytet till LED-armaturer minskar energiförbrukningen och trots att staden växer och antalet ljuspunkter ökar stadigt, minskar den totala energiförbrukningen.

Förvaltningens fordon drivs i allt större utsträckning av förnyelsebara drivmedel i form av biogas och HVO100. Utvecklingen för HVO100 går snabbt och de första personbilarna som drivs med HVO100 är på plats samtidigt som antalet lätta lastbilar och tunga fordon som drivs med HVO100 fortsätter att öka. Denna utveckling gör att arbetet för att nå målen i Örebro kommuns Fordonspolicy och Tekniska förvaltningens handlingsplan för Hållbara transporter går bra. Kraven på fordon i de upphandlingar som Tekniska förvaltningen genomför har setts över och utvecklats, det konstateras dock att krav på biogasdrift i många fall är svårt att ställa just på grund av hur marknaden ser ut.

Avfallsverksamheten har ett allt större fokus läggs på de första stegen i avfallstrappan som handlar om att minska uppkomsten av avfall och öka återanvändningen, det påbörjade arbetet kommer att utvecklas vidare under 2018. Reningsverket återför ca 12 000 ton slam per år till produktiv mark slam, minskar sitt utsläpp av fosfor och bidrar samtidigt till en positiv miljöpåverkan genom den biogas som utvinns i processerna. Avfall bidrar genom sitt arbete med en ökad sorteringsgrad av avfallet som bedrivs genom flera olika insatser. Även Avfall bidrar till kommunens biogasproduktion genom den utvinning som sker på Atle.

Vatten- och avlopp fortsätter det utredande arbetet inför en eventuell läkemedelsrening vid Skebäck samt förutsättningarna för att rena dagvattnet i Strömsborgsledningen, båda i syfte att uppnå en förbättrad vattenkvalitet.

Via de dialoger och kundmätningar som Avfall genomfört har det framkommit att många invånare som väljer att inte sortera sitt matavfall uppger läckande papperspåsar som huvudorsak. Avfall har därför tagit fram en ny matavfallspåse som är mer fuktbeständig och därmed inte ska läcka lika lätt, vilket ska bidra till att fler väljer att sortera och en större andel av matavfallet samlas in och återgår till kretsloppet. Kommunen kommer att göra en innovationsupphandling av matavfallspåsen. Kravet i innovationsupphandlingen är att den nya matavfallspåsen ska vara nedbrytbar och ingå i ett kretslopp som återför näring till jordbruksmark. Hela hanteringskedjan från att hushållen använder matavfallspåsen till utvinningen av biogas och slutligen nedbrytningen till biomull skall beaktas.

Utsortering av förpackningar och tidningar, framförallt från flerfamiljsboende, är fortsatt en stor utmaning. Det utgör mer än 35 procent av det restavfall som lämnas till förbränning och utvecklingen är tyvärr mot en ökning, sannolikt beroende på bland annat förändrade konsumtionsmönster med ökat inslag av internet-handel. Metoder och teknik inom området mekanisk sortering av avfall utvecklas snabbt och bedöms i närtid kunna bidra till en betydande ökning av materialåtervinningen.

Fönsteråtgärder med kommunala bullerskyddsbidrag har under året genomförts i fyra fastigheter med totalt cirka 240 exponerade fönster. För att klara delmålen i åtgärdsprogrammet till år 2020 skulle närmare 4 000 fönster behöva åtgärdas under sju år. Detta motsvarar cirka 560 fönster år. När det gäller åtgärder för att minska bullret vid källan har förvaltningen under 2017 påbörjat ett försök med tystare beläggning på en cirka 600 m lång sträcka av Östra Bangatan. Beläggningen som testas innehåller slagg från metallindustrin som ballast och bedöms ha god hållbarhet. Inledningsvis har den nya beläggningen sänkt bulleralsträngen med cirka 3 dBA. Bullerminskningen längs med teststräckan är troligen större än så eftersom även skyltad hastighet sänkts – från 70 km/t till 60 km/t.

Planerad och önskad utveckling inom målet om ekologiskt hållbar kommun

Arbetet med att minska det totala antalet kemikalier och framförallt de kemikalier som innehåller risk- och utfasningsämnen behöver intensifieras för att sätta mål ska nås. Under 2018 kommer troligen det befintliga kemikaliehanteringssystemet att bytas ut mot ett mer användarvänligt system. Förhoppningen är att systembytet ska underlätta kemikaliearbetet både internt på förvaltningen men även i ett kommungemensamt perspektiv då samtliga förvaltningar ska finnas i samma system.

4.1.3 Mål: Det ska vara enkelt för medborgare och företag att få kontakt med kommunen och utbudet av e-tjänster ska öka

Målbild inom Tekniska förvaltningen:

Tekniska förvaltningen ska vara en tillgänglig servicegivare, kännetecknas av ett gott bemötande och verka för att tjänsterna utvecklas i dialog med kunderna och medborgarna.

Tekniska förvaltningens IT-verktyg ska effektivisera arbetet med att säkra tjänster av god kvalitet till kommunens kunder och medborgare

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om tillgänglighet/digitalisering i hög utsträckning är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Fordons kundundersökningar utvecklas för att ge bättre underlag under 2018. • Kundnöjdhetsmätning för besökare på ÅVC genomförd under våren 2017 visar på en fortsatt hög nivå, både gällande absoluta tal men även i förhållande till liknande nationella mätningar. • Park och Gatas kundservice är utökad med en tjänst, vilket har lett till en bättre och snabbare service till allmänheten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Svarstiden och strukturen när det gäller inkommande ärenden till Park och Gata behöver förbättras. • För att utöka antalet e-tjänster ytterligare och utveckla fler digitala arbetsflöden behövs mer interna resurser (verksamhetsutvecklare) som stöd. • Lösningsgrad vid första kontakt med kommunen via servicecenter för inkommande ärenden till Avfallsverksamheten är idag cirka 50 procent men förväntas ligga på >70 procent.

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
	Lösningsgrad vid första kontakt är en viktig framgångsfaktor för hög kundnöjdhet.

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
PN	SKL löpande insikt kundmätning - markupplåtelse (Nöjd-Kund-Index) *				
	- Totalt	64	69	69	77
	- Kvinnor	76	73	69	84
	- Män	61	68	69	75
PN	Tekniska förvaltningens kundmätning				
	Sammantaget resultat hela förvaltningen (NKI)				
	- Totalt	-	66	70	66
	- Kvinnor	-	67	70	67
	- Män	-	64	70	65
	Torg, parker och lekplatser (betygsindex)				
	- Totalt	-	66	68	66
	- Kvinnor	-	-	68	67
	- Män	-	-	68	65
	Gator, vägar, gång och cykelvägar (betygsindex)				
	- Totalt	-	58	60	57
	- Kvinnor	-	-	60	56
	- Män	-	-	60	58
	Vatten och avlopp (betygsindex)				
	- Totalt	-	77	80	76
	- Kvinnor	-	-	80	80
	- Män	-	-	80	72
	Avfall (betygsindex)				
	- Totalt	-	69	70	68
	- Kvinnor	-	-	70	70
	- Män	-	-	70	66
DN	Avfalls kundmätning företag (NKI)				
	- Totalt	-	81	80	79
	- Kvinnor (för få svarande 2017, inget resultat)	-	73	80	-
	- Män	-	82	80	80
	Avfalls kundmätning privatpersoner (NKI)				
	- Totalt	-	83	80	83
	- Kvinnor	-	87	80	82
	- Män	-	80	80	83
DN	Fordons kundmätning (procent) **				
	- Totalt	98,6	96,6	98	-
	- Kvinnor	-	-	-	-
	- Män	-	-	-	-
DN	SCB:s medborgarundersökning (Nöjd-Medborgar-index)				
	Gator och vägar				
	- Totalt	59	56	60	57
	- Kvinnor	57	54	60	57
	- Män	61	58	60	56

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
	Gång- och cykelvägar				
	- Totalt	58	60	60	60
	- Kvinnor	55	56	60	60
	- Män	61	63	60	60
	Vatten och avlopp				
	- Totalt	77	80	80	74
	- Kvinnor	77	79	80	75
	- Män	77	81	80	73
	Renhållning och sophämtning ***				
	- Totalt	70	68	70	70
	- Kvinnor	70	66	70	70
	- Män	71	70	70	69
DN	Park och gatas kundmätning (betygsindex)	-	-	60	-
DN	Vatten och avlopps kundmätning (betygsindex)	-	-	80	-
PN	Servicegaranti: Snöröjning på gång-, cykel- och körbanor (procent) Snöröjning ska påbörjas på gång och cykelvägar efter avslutat snöfall vid minst sju cm djup. På körbanor påbörjas snöröjning efter avslutat snöfall vid minst tio cm djup. Röjning ska vara avslutad inom tolv timmar.	100	100	100	100
PN	Servicegaranti: Ansökan om parkeringstillstånd för rörelsehindrade (procent) Ansökan om parkeringstillstånd för rörelsehindrade ska handläggas inom fyra veckor.	100	100	100	100
PN	Servicegaranti: Potthål (procent) Potthål på körbanor samt gång och cykelvägar ska lagas inom fem dagar från det att anmälan kommit in till kommunen.	99	98	100	100
PN	Servicegaranti: Tillgång till vatten inom tre timmar (procent) Vid vattenläcka inom det område där kommunen ansvarar för vatten och avlopp.	100	100	100	100
PN	Servicegaranti: Tillgång till vatten i kranen inom 24 timmar (procent) Vid vattenläcka inom det område där kommunen ansvarar för vatten och avlopp	100	100	100	100
PN	Servicegaranti: Kärlutställning (procent) Kund/abonnet ska få sitt kärl utställt samt ändring av kärlstorlek inom fem arbetsdagar efter registrerad beställning.	97	98,8	>98	97,9

Kommentarer till indikatorernas utfall

Park och gatas servicegaranti för asfaltsåterställning är borttagen eftersom schaktningsbestämmelserna har ändrats under året och innebär att förvaltningen inte längre sköter utförandet av asfalten.

* Utfall för "SKL löpande insikt kundmätning - markupplåtelse (Nöjd-Kund-Index)" avser perioden jan-maj 2017.

** Utvecklingsarbete för Fordons kundundersökningar har gjorts under 2017 med mål att börja mäta på nytt förbättrat sätt under 2018. Därför inget resultat för 2017.

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
*** SCB:s medborgarundersökning (Nöjd-Medborgar-index): Indexet Renhållning och sophämtning rör både Avfall och Park och gata och är ett resultat av vad medborgarna tycker om avfallshämtning, tillgängligheten av återvinningscentraler, klotter och skadegörelse samt renhållning av parker och allmänna platser.					

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017		
DN	Införande av en digital informativ publik kartvy över pågående och planerade grävarbeten i Örebro.	<p>Uppdraget förväntas ge effekt dels vad gäller möjligheten för allmänheten att enkelt se pågående och planerade grävarbeten. Dels att informationen om pågående vägarbeten lämnas till Trafikverket och därmed möjliggör mer optimerad ruttplanering för transporter i Örebro och dels ett mer effektivt och enhetligt arbetsflöde internt vad gäller hanteringen av schaktremsor, TA-planer etc. Uppdraget förväntas ge effekt dels vad gäller möjligheten för allmänheten att enkelt se pågående och planerade grävarbeten. Dels att informationen om pågående vägarbeten lämnas till Trafikverket och därmed möjliggör mer optimerad ruttplanering för transporter i Örebro och dels ett mer effektivt och enhetligt arbetsflöde internt vad gäller hanteringen av schaktremsor, TA-planer etc.</p> <p>Genomförts 2017: Under sommaren har en testmiljö varit uppsatt och även blivit testad av externa utövare. Enligt plan ska systemet vara i drift våren 2018 och tillräckliga personella resurser finns tillgängliga för arbetet.</p>
DN	Digitalisera information och informationsflöden för effektivare arbetssätt och digitala leveranser till kunder och medborgare.	<p>Kartlägga vilka arbetsflöden som kan digitaliseras, såsom exempelvis karthantering. Förvaltningen behöver ta fram en plan för digitalisering av våra tjänster för att möta nuvarande och framtida förväntningar från kunder och medborgare.</p> <p>Genomförts 2017: En förstudie <i>Digitalisering av dokument inom Tekniska förvaltningen</i> har genomförts för att inventera vilka informationsmängder som idag finns i pappersform och sortera dessa efter olika kategorier. Förstudien har även kartlagt vilka arbetsflöden som främst genererar papper för att se vilka arbetsflöden som behöver digitaliseras. Representanter från de olika verksamheterna har tillsammans med konsult identifierat nuläge och framtida önskemål och behov. Slutrapport är levererad och ett projekt är nu startat för att arbeta med de föreslagna åtgärderna.</p>
DN	Mäta, analysera och förbättra om Tekniska förvaltningens kunder är nöjda med levererad	Genomföra årliga kundmätningar inom Tekniska förvaltningen (en förvaltningsövergripande och en för respektive verksamhet). Syftar till att få fram

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
	tjänst inklusive bemötande, tillgänglighet och dialog.	<p>värdefull och viktig feedback från kunder för att skapa en effektiv organisation, nöjdare kunder och förbättrad kvalitet på tjänsterna.</p> <p>Genomförts 2017: En förvaltningsövergripande kundundersökning, med övergripande frågor kring våra verksamheter, har utförts. Två stycken fördjupade kundundersökningar har genomförts inom Avfall. Utvecklingsarbete för Fordons kundundersökningar har gjorts under 2017 med mål att börja mäta på nytt förbättrat sätt under 2018. Vatten och avlopp samt Park och gata har på grund av omprioritering beslutat att inte utföra fördjupade kundundersökningar detta år.</p> <p>Det är påfallande små skillnader i medborgarnas svar i den förvaltningsövergripande kundundersökningen jämfört med 2016. Nöjd-Kund-Index (NKI) för samtliga serviceområden är 66 – identisk med 2016-års mätning. Tekniska förvaltningens målvärde för år 2017 är 70.</p> <p>I kundundersökningen lyfts gator, vägar, gång- och cykelvägar fram som ett prioriterat område som kan, genom ökning av kundnöjdhet, förvänta göra störst effekt på NKI. Ett fördjupat förbättringsarbete inom denna verksamhet kommer att ske för att öka kundnöjdheten och förbättra kvaliteten på tjänsterna.</p> <p>Under senare delen av året tog förvaltningens ledningsgrupp beslut om att det inte längre finns krav på att göra egna för Tekniska förvaltningen årliga förvaltningsövergripande kundundersökningar samt årliga verksamhetsspecifika kundundersökningarna.</p>
DN	Kartlägga hur klagomål/synpunkter från medborgarna och företag definieras, tas om hand och följs upp inom förvaltningen.	<p>Förvaltningen behöver säkerställa att hanteringen av medborgarnas klagomål/synpunkter sker på ett effektivt, rättssäkert och kvalitetshöjande sätt. Som ett första steg behöver en kartläggning göras. I arbetet ska utvecklingsuppdraget kring digitalisering beaktas. Syftar till att skapa ett underlag att använda för utveckling och förbättring av processen/ ärendeflödet avseende ärendehantering av medborgarnas och företagens klagomål/synpunkter.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata är det verksamhetsområde som har i förhållande till övriga verksamheter inom förvaltningen, flest klagomål i W3D3, vilket innebär att detta verksamhetsområde prioriteras. Det finns sedan tidigare kartlagda processer, rapporter och förbättringsförslag inom detta område och ett första steg är att följa upp dem. Som stöd för att komma vidare i arbetet behövs resurser för</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>processkartläggning och implementering av det som kommit fram.</p> <p>Avfall har under året påbörjat ett förbättringsarbete tillsammans med Servicecenter.</p> <p>Medborgarnas och företagens klagomål/synpunkter är viktig och värdefull för verksamheterna och ska hanteras på ett rättssäkert och lättarbetat sätt. Det ger ett underlag för verksamheterna att fokusera på rätt saker.</p>
Hela mandatperioden		
PN	Utöka antalet e-tjänster	<p>Målet är att i allt större utsträckning ha helt digitala kedjor och att uppmuntra användningen e-tjänster.</p> <p>Genomförts 2017: Antalet e-tjänster inom avfallsområdet har under året utökats, både vad gäller de som riktar sig till privatpersoner men även de som riktar sig till verksamheter, fastighetsägare och företagare. Exempelvis så finns nu ansökan om ÅVC-kort, beställning av påsar avsedda för matavfall, beställning av elektronikvagnar för insamling i miljörum, anmälan om avfallshantering vid evenemang, med flera tillgängliga som e-tjänster. Ytterligare e-tjänster är under framtagande och kommer lanseras under året.</p> <p>Ytterligare E-tjänster är under framtagande och kommer lanseras under kommande 6-månaders period. Ett exempel är en paketering inom avfallsområdet av beställningsbara produkter och tjänster riktade till fastighetsägare/verksamheter. Ett annat exempel är ansökan om privat inpassering på återvinningscentraler samt Privat inpassering gör det möjligt för medborgaren att besöka återvinningscentraler även när det inte finns personal på plats genom att öppna grinden med sitt körkort. Tjänsten håller på att installeras på Glanshammars återvinningscentral (klart under oktober). Exempel på digitala tjänster finns här på kommunens hemsida(http://www.orebro.se/bygga-bo--trafik/avfall--atervinning/sjalvservice-inom-avfall--atervinning.html)</p> <p>Inom övriga verksamheter har inte några nya e-tjänster utvecklats i år. Med kommunens nya digitala plattform skapas bättre möjligheter för utveckling. Det finns även ett behov att göra helt digitala kedjor för det interna arbetet ”bakom” befintliga e-tjänster som ofta kräver manuell hantering.</p>

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om tillgänglighet/digitalisering

Samtliga verksamheters kundmätningar visar på en god kundnöjdhet av levererade tjänster. Förvaltningen har under året genomfört en förvaltningsövergripande kundundersökning, med övergripande frågor kring våra verksamheter. Det är påfallande små skillnader i medborgarnas svar i den förvaltningsövergripande kundundersökningen jämfört med 2016. Nöjd-Kund-Index (NKI) för samtliga serviceområden är 66 – identisk med 2016-års mätning. I kundundersökningen lyfts gator, vägar, gång- och cykelvägar fram som ett prioriterat område som kan, genom ökning av kundnöjdhet, förvänta göra störst effekt på NKI. Ett fördjupat förbättringsarbete inom denna verksamhet kommer att ske för att öka kundnöjdheten och förbättra kvaliteten på tjänsterna. Den fördjupade kundmätningen på återvinningscentraler inom Avfallsverksamheten visar på en fortsatt mycket hög nivå. Fordon som också visar på en hög kundnöjdhet har gjort en omfattande kundanalys som ligger till grund för en fördjupad kundmätning som kommer att genomföras först år 2018. Vatten och avlopp samt Park och gata har inte genomfört egna kundmätningar i år på grund av brist av resurser och prioritering av andra uppdrag såsom exempelvis vattensituationen.

Under senare delen av året tog förvaltningens ledningsgrupp beslut om att det inte längre ska finns krav på att göra egna för Tekniska förvaltningen årliga förvaltningsövergripande kundundersökningar samt årliga verksamhetsspecifika kundundersökningarna. Arbetet med kund och medborgarfokus ska dock fortsätta som en viktig del i verksamhetsutvecklingen.

SKL kundmätning *Löpande insikt* visar ett ordentligt ökat NKI för markupplåtelse och har under första halvåret ökat över målvärdet till 77 (helårsresultat 2016 var 69 och delårsresultatet 2016 var 68). Det goda resultatet kan vara en effekt av tydligare regler och kontroller kring markupplåtelse.

Utfallet för förvaltningens servicegarantier ser bra ut. Servicegaranti för asfaltsåterställning har tagits bort eftersom schaktningsbestämmelserna har ändrats under året och innebär att förvaltningen inte längre sköter utförandet av asfalten.

Hur har arbetet med satsningen Digitalt först påbörjats?

Ett arbete på förvaltningen har påbörjats. En chefsdag i mars hade tema digitalisering och var en heldag med fokus på våra framtida utmaningar och möjligheter. Digitaliseringsavdelningen och stadsarkivet deltog för att ringa in vad som behöver vara nästa steg för förvaltningens interna processer. Det identifierades ett behov av att göra en förstudie kring våra dokument och hur vi ska digitalisera vår information som vi hanterar idag. Förstudien genomfördes externa projektledare under hösten och har resulterat i en åtgärdslista över vad nästa steg bör vara för att vi ska komma närmare målet att inte hantera papper i vår vardag och för att informationen ska vara digital och tillgänglig där den behövs både ute i fält och på kontoret. Den innehåller även en kartläggning av vilka arbetsflöden i verksamheterna som idag genererar papper. Nu pågår ett projekt på förvaltningen för att genomföra förslag till åtgärder.

Vilka erfarenheter har nämnden sedan tidigare av att effektivisera i arbetsflöden genom digitalisering? Exempel? Vilka resultat har det gett för kommuninvånarna?

Vatten och avlopp ser ständigt över sina arbetssätt och den senaste effektiviseringen är en elektronisk byggdagbok som ersätter tidigare variant i papper. I byggdagboken beskrivs och kvitteras entreprenören utförda arbeten och i digital form blir den både sökbar och tillgänglig på ett effektivt sätt. Byggdagboken bidrar till effektivare byggprojekt genom kommunikation med entreprenörerna, vilket leder till att byggprojekten blir effektivare gentemot medborgarna.

Inom fordonsverksamheten finns mycket bra digitalt utvecklade ekonomiska processer för till exempel intern fakturering vilket underlättar och effektiviserar arbetsflöden inom kommunens alla verksamheter som idag har fordon.

Inom park och gata har det införts sen tidigare felanmälningsappen DeDu, vilket underlättar för medborgare att komma in med felanmälan digitalt.

För att lyckas med detta krävs ett samarbete mellan i de flesta fall kommunikation, IT, övriga stödfunktioner (beroende på typ av tjänst), externa systemleverantörer samt verksamheten/r. Det är stora utmaningar att få till dessa samarbeten och att få alla att "gå i takt" från ide till genomförande. Därav hittills relativt få exempel på framgångsrika exempel. Den nya digitala plattformen som nu är beslutad av kommunstyrelsen skapar bättre möjligheter till att lyckas med det fortsatta utvecklingsarbetet.

Har kommuninvånarna varit involverade i utvecklingsarbetet? Hur?

Genom felanmälan, klagomål och synpunkter är kommuninvånarna delaktiga. Har lett till förbättringar och utvecklingsarbete. Kundenkäterna som görs är också ett viktigt underlag för ständiga förbättringar. Tekniska nämnden hade en workshop i december för att bidra med medborgarperspektivet i vilka digitala tjänster som de önskar ska skapas inom förvaltningens ansvarsområde.

Planerad och önskad utveckling inom målet om tillgänglighet/digitalisering

Projektet som heter TF 2.0 som nu pågår utifrån resultatet av förstudien har till mål att digitaliseringen av fysiska dokument på lång sikt ska ge ökad effektivitet, bättre kvalitet och en bättre arbetsmiljö. Vidare ska digitalisering ge minskat antal pappersutskrifter och därmed minska miljöpåverkan samt bidra till ett modernare arbetssätt och till en mer attraktiv arbetsplats. Genom att projektet skapar förutsättningar för en rationell informationshantering bidrar det till en effektivare resursanvändning och i förlängningen bättre service till företag och privatpersoner. Projektet kommer också möjliggöra en övergång till fler digitala arbetsflöden som är en förutsättning för smarta e-tjänster. För att ytterligare skapa förutsättningar för övergång till digitala arbetssätt kommer förvaltningen använda processkartläggningar kopplat till förvaltningens verksamhetssystem Docpoint.

Flertalet förslag till utvecklingsprojekt i verksamheterna har tagits fram för att bidra till en digital modern och effektiv kommun och kommer att en ansökan är redan inskickad till digitaliseringskommittén för äskande av medel. Flera av förvaltnings utvecklingsuppdrag stannar upp med anledning av för få personella resurser. Det behöver bli tydligare vilka resurser som kan avropas av kommunen centralt och vilka resurser som förvaltningen behöver tillsätta. Exempel på detta är införandet av en digital informativ publik kartvy som ska sättas i drift 2018 enligt plan om tillräckliga personella resurser finns tillgängliga för arbetet. Stöd behövs även kring att komma vidare i arbetet med tidigare kartlagda processer, rapporter och förbättringsförslag kring klagomålshantering inom Park och gata. Processkartläggning är genomförda men resurser behövs för implementeringsfasen.

Ett effektivt systemstöd för Fordonsverksamhetens behov av att förvalta, boka, hyra ut, erbjuda service samt att debitera är av yttersta vikt för att kunna utvecklas och tillgodose behoven från Örebro Kommuns verksamheter och att nå en effektiv fordonsstyrning. För närvarande saknas detta i befintliga orationella system och en idébeskrivning för ett utvecklingsuppdrag inom området är inlämnad till digitaliseringskommittén.

4.1.4 Mål: Medborgarna i Örebro kommun ska ha tillgång till bra kommunikationer

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om bra kommunikationer helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Trots väldigt många och stora trafikavstängningar i staden, så har trafikflöden fungerat. • Hög kundnöjdheten kring underhållet av cykelvägar och den förbättrade vinterväghållning genom bland annat sopsaltning har lett till en ökad högre andel cyklister i Örebro både sommar- och vintertid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunicera ut budskapet att medborgarna bör undvika använda bil vid sträckor under 3 km. • Webbaserat system för att informera om trafikavstängningar • Utveckla informationen och kommunikation, både externt och internt, i samband med avstängningar/grävningar.

Måluppfyllelse för utvecklingsuppdrag

PN/DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017		
PN	Färdigställa och påbörja implementering av handlingsplan för hur kommunen kan påverka resvanorna.	Vi vill få med samverkan med privata näringslivet för att påverka dess anställda. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Gata och Trafiks trafikingenjörer deltar i arbetet genom Trafikprocessen.
PN	Omvandling från trafikleder till stadsgator	I enlighet med investeringsprogram. Ett syfte är att alla trafikslag kan samsas i en mer hållbar trafiklösning. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Uppdragen inom förvaltningen drivs genom Park och Gata, där experter inom olika områden medverkar i processen.
PN	Utveckla området runt Södra Station	I syfte att göra stationsområdet säkrare och skapa ett centrum för bättre möjlighet för resandeutbyte. Låsbara boxar utreds, prioritering är förbättring av cykelparkeringar. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Park och Gata deltar med representanter i olika arbetsgrupper.
PN	Breddning av Skebäcksbron påbörjas	I syfte att i framtiden få plats med både trygga gång- och cykelvägar och med två filer för biltrafiken. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget.

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		Genomförts 2017: Uppdragen inom förvaltningen drivs genom Park och Gata, där experter inom olika områden medverkar i processen. Uppdraget har flyttats fram till hösten 2018.
PN	Arbetet med områdesvisa handlingsplaner för mer hållbar trafik inleds.	<p>Områdesvis forma åtgärder för att driva påverkansarbete för ökad andel hållbara transporter och ökad trafiksäkerhet med fokus på barn och unga. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget.</p> <p>Genomförts 2017: Under året har Park och gata påbörjat arbete med trafikreglering i olika områden bland annat genom att utöka områden med avgiftsbelagd parkering.</p> <p>I samarbete med Parkenheten och Trafikenheten SBK har arbetet påbörjats med att ta fram områdesvisa handlingsplaner gällande bland annat säkra skolvägar.</p>
DN	Se över skyltning av cykelvägar	<p>Syftar till att synliggöra kommunens cykelvägar, underlätta orienterbarheten och främja ett ökat cyklande. Få en tydligare skyltning av våra cykelvägar för att underlätta för våra medborgare att hitta i staden och i större utsträckning då väljer att cykla.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata har anlitat konsult för att ta fram en vägvisningsplan där skyltning av cykelvägar tas upp.</p>
Hela mandatperioden		
PN	Ökad kundnöjdhet vad gäller vinterväghållning och sandupptagning.	<p>Genom en fortsatt samverkan med fastighetsägare och medborgare. Våra cykelvägar ska ha hög prioritet, både av jämställdhets- och miljöskäl. Det ska vara lättare och säkrare för fotgängare och cyklister att ta sig fram under vinterhalvåret. Från och med 2017 har förvaltningen fyra sopsaltmaskiner i drift.</p> <p>Genomförts 2017: Planering kring utökning av sopsaltdistriktet pågår. En arbetsledartjänst har tillsatts för att arbeta med planering och operativt arbete för att förbättra kvaliteten kring vinterväghållning.</p>
PN	Fortsatt skapa trygga och tillgängliga lösningar för cyklister och gående i stad och landsbygd.	<p>I enlighet med investeringsprogrammet. Samarbete med Trafikverket och Region Örebro län. PNS ansvarar för nya åtgärder, TN för befintliga. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata arbetar kontinuerligt med att förbättra trygghet och tillgänglighet för oskyddade trafikanter. Verksamheten har till exempel deltagit i</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		trygghetsvandringar och åtgärdat belysning, röjning av sly m.m. på flera platser som uppmärksammats på dessa. På flera platser i Örebro har spärrar satts upp för att förhindra bilåkning på gång och cykelvägar.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om bra kommunikationer

Den växande staden ställer stora krav på teknisk infrastruktur och för Park och gatas del ställer det krav på att både bidra vid byggnation av nya stadsdelar samt vid ombyggnation av befintlig infrastruktur på ett hållbart sätt. Trots oron över att framför allt gatuavstängningar i samband med stora ombyggnationer i staden ska ställa till problem, så har Park och gata upplevt att trafiken flutit på bra. För att förebygga problemen har Park och gata sett till att haft kontakt med exempelvis kollektivtrafiken redan i planeringsstadiet så att dessa kan ta hänsyn till avstängningarna i sin planering. Under sommaren har en testmiljö för en digital informativ publik kartvy över pågående och planerade grävarbeten i Örebro varit uppsatt och systemet beräknas vara i drift 2018. När detta system är i full drift så kommer det kunna leverera öppna data angående trafikavstängningar som sedan kan nyttjas av externa aktörer som t.ex. navigationsutrustning i fordon.

4.1.5 Mål: Örebro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Målbilder inom Tekniska förvaltningen:

Tekniska förvaltningen ska vara en attraktiv arbetsplats med engagerade, trygga och kreativa medarbetare som trivs på jobbet.

Tekniska förvaltningens ledarskap ska kännetecknas av säkra, initiativrika och klara chefer som leder medarbetarna mot gemensamma mål.

Tekniska förvaltningens styrning ska vara systematisk och med siktet inställt på ständiga förbättringar.

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om attraktiv arbetsgivare i hög utsträckning uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Arbetet med Navigatorn som metod för verksamhetsutveckling skapar tydlighet och bra struktur för Park och gatas chefer • Nya metoder och arbetssätt för att nå ut i rekrytering och arbeta med att stärka vårt varumärke, bl.a. stora satsningar på digitala lösningar. Har lett till anställningar. • Införandet av schemaplaneringssystemet Medvind för personal på återvinningscentralerna har bidragit till en enkelhet och tydlighet, både för arbetsledning och personal. (HG) 	<ul style="list-style-type: none"> • Våra lokaler på Aspholmen behöver moderniseras för att kunna upprätthålla en god arbetsmiljö för våra medarbetare. Beslut finns nu i investeringsplanen att göra en förstudie under 2018 för nya lokaler. • Insatser för enheter med lågt HME-värde pågår • Förtydligande i reglementet för uppdrag, enhet och tjänst inom vissa verksamhetsområden.

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
PN	Andel enheter med HME-värde på minst 78 (procent)	37	52	öka	31
DN	Hållbart medarbetarengagemang (HME)				
	- Totalt	73	76	öka	72
	- Kvinnor	73	79	öka	73
	- Män	73	75	öka	72
PN	Anställningstrygghetsindex				
	- Totalt	88	87	behålla	88,5
	- Kvinnor	89	89		88,9
	- Män	87	87		88,4
PN	Andel chefer som har mellan 10-30 medarbetare (procent).				
	- Totalt	-	50	öka	55
	- Kvinnliga chefer	-	17	öka	67
	- Manliga chefer	-	33	öka	50
DN	Styrindex				
	- Totalt	71	77	öka	72
DN	Andelen medarbetare som utsatts för kränkande särbehandling (mobbing, sexuella trakasserier samt diskriminering) av kollega/chef under de senaste 12 månaderna? (procent)				
	- Totalt	10	6	minska	7
	- Kvinnor	15	9	minska	10
	- Män	7	5	minska	6
DN	Frisknärvaro (0-5 sjukdagar, max 3 tillfällen (procent)				
	- Totalt	59	66	öka	75
	- Kvinnor	51	55	öka	67
	- Män	63	71	öka	78
DN	Andel arbetsmiljöcertifierade chefer (procent)				
	- Totalt	59	95	öka	97
	- Kvinnor	-	26	öka	29
	- Män	-	74	öka	71
DN	Andel anställda kvinnor (procent)	29	25	öka	27

Kommentarer till indikatorernas utfall

Chefer som inte är arbetsmiljöcertifierade är nyanställda chefer.

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
DN	Utveckla projekt som arbetsform inom förvaltningen med stöd av projektstyrningsmodellen Projektil	Förbättrad kvalitet för projekthanteringen. Arbetsättet skapar tydlighet och transparens för verksamhetens uppdrag och projekt. Utvecklingsuppdraget bidrar även till mål "Örebro kommuns ekonomi ska vara långsiktig och hållbar". Genomförts 2017: Projektil används som modell i de delar som vi bedriver i projekt eller uppdragsform inom Avfall (åtgärder inom ramen för Avfalls

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>verksamhetsutvecklande arbete klassas som projekt, uppdrag eller aktivitet.)</p> <p>Inom Vatten och avlopp har medarbetare och chefer utbildats inom Projekttil och modellen kommer att implementeras under 2018.</p> <p>Projektenheten inom Park och gata arbetar enligt modellen och har fått bättre kontroll på de projekt som enhet driver.</p>
DN	Kartlägga och dokumentera för förvaltningen prioriterade arbetsprocesser.	<p>Kvalitetssäkring och effektivisering av arbetssätt, lärande och samarbete över förvaltnings- och verksamhetsgränser, helhetsperspektiv utifrån ett kund- och medborgarperspektiv.</p> <p>Genomförts 2017: Ett arbete med att processkartlägga, utifrån ett beslutat uppdragsdirektiv, har pågått under året inom flera av verksamheterna. En uppföljning av arbetet kommer att göras i början av 2018 men det kan redan nu konstateras att resultatmålen i uppdragsdirektivet uppfyllts i hög grad. Arbetet med att kartlägga och dokumentera processer/arbetssätt har inneburit en ökad förståelse samt helhetsperspektiv av ens arbetssätt. Det har på ett visuellt sätt tydliggjorts att samarbete mellan verksamhetsgränser behövs. Att kartlägga, dokumentera, analysera och förbättra arbetsflöden är också en förutsättning för att kunna utvecklas digitalt.</p>
DN	Fortsatt utveckling och implementering av den "Förstärkta årsprocessen".	<p>"Förstärkta årsprocessen" är en utökad process inom Tekniska förvaltningen utifrån Örebro kommuns styr- och uppföljningsmodell. I processen ingår förutom verksamhet- och budgetprocessen även förvaltningens planering och uppföljning kring miljö, arbetsmiljö, kontroll och revisioner. Processen kanaliseras ner på verksamhet- och enhets- och gruppnivå. Processen syftar till att skapa ett systematiskt arbetssätt för styrning, planering och uppföljning. För medarbetaren ska processen bidra till en känsla av delaktighet, engagemang och förståelse för sina arbetsuppgifter och roll på förvaltningen.</p> <p>Genomförts 2017: En processkartläggning av en del av den Förstärkta årsprocessen är genomförd under hösten och ett utvecklingsarbete pågår med att tydligare definiera processens delar och dokumentera dessa. Det har även påbörjats ett utvecklingsarbete kring bättre analyser och det pågår fortsatt implementering och stöd kring verksamheternas Mål- och aktivitetsplan.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
DN	Förbättra Tekniska förvaltningens arbetssätt för att ta tillvara på idéer och förbättringsförslag från medarbetarna.	<p>Arbeta med och följ upp förvaltningens gemensamma handlingsplan utifrån medarbetarenkäten 2016 där utvecklingsområdena är idéer, uppskattning och motivation.</p> <p>I arbetssättet integrera Örebro kommuns utveckling av idésluss som skapar möjlighet att ta tillvara, testa och utveckla innovativa idéer och förslag för kommunen som helhet.</p> <p>Åtgärderna förväntas ge engagerade, delaktiga och kreativa medarbetare lär nytt och utvecklas. Effektiva och hållbara arbetssätt till medarbetarnas idéer och förslag leder till ständiga förbättringar inom förvaltningens verksamheter och bättre kvalitet på våra tjänster till medborgarna. Möjliggör förutsättning för att leda till minskade kostnader och bättre prestanda. Ökade resurskostnader för hantering av förslagen beroende på vilket/vilka arbetssätt som ska användas.</p> <p>Genomförts 2017: En arbetsgrupp har kartlagt befintliga arbetssätt för att tillvarata idéer och förbättringsförslag från medarbetarna och utifrån det kommit fram till att det finns behov av att komplettera dessa.</p> <p>Vid ledningsgruppen verksamhetsplanering diskuterades vilka områden som ska prioriteras inför år 2018, vilka uppdrag som ska flyttas fram något/några år och vad som ska strykas helt. Ledningsgruppens förslag avseende utvecklingsarbetet med förslagsverksamhet inom Tekniska förvaltningen blev då att flytta fram utvecklingsarbetet ett år. Vid verksamhetsplaneringen inför 2019 kommer utvecklingsuppdraget att lyftas upp igen för ett nytt ställningstagande om ett genomförande under 2019.</p>
Hela mandatperioden		
PN	Bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete utifrån samtliga diskrimineringsgrunder (Jämställdhets- och ickediskrimineringsplan)	<p>En god arbetsmiljö som förutsättningen för ett gott arbete och god produktivitet genom färre konflikter och trakasserier, minskad sjukfrånvaro, jämnare könsfördelning och mångfald bland medarbetare vilket också leder till en attraktivare arbetsplats. Tekniska förvaltningen väger in ovanstående i förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete. Förvaltningens mål är att öka andelen kvinnliga medarbetare och under 2017 görs bl.a. insatser inom rekryteringsprocessen.</p> <p>Genomförts 2017: Förvaltningen har tagit fram ett förslag till handlingsplan för en hållbar arbetsmiljö för</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		kvinnor och män som ska tas upp i Tekniska nämnden för beslut i september. Handlingsplanen är förvaltningens bidrag att leva upp till kommunstyrelsens mål för hållbar arbetsmiljö för kvinnor och män. Handlingsplanen kommer integreras i förvaltningens arbete med systematiskt arbetsmiljöarbete.
DN	Arbeta för att stärka förvaltningen som attraktiv arbetsgivare och säkra en långsiktig kompetensförsörjning.	<p>Förvaltningen behöver arbeta med åtgärder för att attrahera och behålla medarbetare. Att säkra kompetensförsörjning är viktigt för att klara behoven som den växande kommunen medför. För att säkra kompetensförsörjningen och vara en attraktiv arbetsgivare behöver arbetet med lönebildning utvecklas.</p> <p>Genomförts 2017: Lönebildningen för specifika arbetsgrupper har utvecklats för att kunna konkurrera med den externa marknaden, ett arbete som behöver fortsätta även nästa år. Arbete med kompetensförsörjning har varit centralt för Vatten och avloppsverksamheten. För ledningsnät främst genom samarbete med yrkesskolor som utbildar rörnätstekniker. Planering genom riktade insatser via sociala medier med inriktning mot ingenjörer med efterfrågad kompetens. Satsningen har lett till anställningar.</p>
DN	Påbörja övergången till ett aktivitetsbaserat arbetssätt i nytt kontorshus (Citypassagen).	<p>Skapa tydliga målbilder för att underlätta övergången till ett mer aktivitetsbaserat arbetssätt. Under 2017 behöver kartläggningar göras för att se vilka förändringar som behöver ske. Under 2017 ska berörda medarbetare få möjlighet till studiebesök och vara delaktiga i förändringsarbetet. Uppdraget bidrar även till målet ”Örebro kommun ska nyttja sina lokaler på ett effektivt sätt”.</p> <p>Genomförts 2017: Följer de utvecklingssteg som drivs från projektet. Chefer och medarbetare har varit på informationsträffar. Chefer har haft träffar om förändringsledning. Förvaltningen har genomfört en förstudie för att se hur ritningar m.m. ska digitaliseras för att minska mängden papper som ska flytta med till arkiv i Citypassagen och hur vi kan bli mer digitala i våra arbetssätt.</p>

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om attraktiv arbetsgivare

Förvaltningen har sänkt HME-värdet under året från 76 till 72 (kommunen totalt 78). Andel enheter med HME-värde på minst 78 har sänkts från 52 till 31 (kommunen totalt 55). HME-värdena på förvaltningens enheter varierar från 43 till 91 och förvaltningen har många enheter (svarsgrupper i Medarbetarenkäten) med ett lägre HME-värde. Inom dessa enheter pågår utvecklingsarbete med särskilda handlingsplaner.

Tekniska förvaltningen behöver därmed fortsätta att stärkas som attraktiv arbetsgivare och arbeta med åtgärder för att attrahera och behålla personal. En viktig del i arbetet är att få en mer jämn könsfördelning genom att öka antalet kvinnliga medarbetare. Under året har det totala antalet anställda ökat med fler kvinnor än män (8 kvinnor och 4 män), vilket är positivt men andelen kvinnor totalt på förvaltningen är fortfarande låg, 27 procent. Som exempel på en åtgärd för att få en jämnare könsfördelning så praktiserade en kvinnlig elev från Tullängskolan på fordonsverkstan.

Vatten och avlopp har arbetat med både rekryteringsinsatser men även utifrån behållarperspektivet. Genom en riktad och omfattande kontakt med målgruppen ingenjörer har Vatten och avlopp påbörjat arbete med att bygga ett attraktivt varumärke. Arbetet har även omfattat befintliga medarbetare ur ett behållarperspektiv där vi arbetat med åtgärder som snabbt gett värde för både gruppen och individen. Verksamheten har marknadsfört sitt rekryteringsbehov såväl nationellt som i Norge. Det har bland annat skett genom riktade Facebookannonser till personer inom VA-branschen och riktade kampanjer i samband med VA-konferenser. Vatten och avlopp har under året rekryterat tre personer som ett resultat av ovan insatser. Park och gata har också inom vissa yrkesområden, svårt att rekrytera ny personal. Som ett led i att bli en attraktiv arbetsgivare behöver vi arbeta med att våra medarbetare känner delaktighet och vet vad de har för uppdrag. Hur vi arbetar med målstyrning är en viktig del av detta arbete.

Under året genomförs en satsning på att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ett årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet är framtaget och ett arbetssätt, på övergripande nivå inom förvaltningen för att uppfylla Örebro kommuns samverkansavtal FAS 05 har fastställts, dokumenterats och kommunicerats ut till samtliga chefer. En enhet inom förvaltningen deltar i forskningsprojektet STAMINA och förvaltningen har även arbetat med två kontrollgrupper och en övningsgrupp (handledarövning i metodiken) i projektet.

Ett förslag till handlingsplan för en hållbar arbetsmiljö för kvinnor och män beslutades i Tekniska nämnden i september. Handlingsplanen är förvaltningens bidrag att leva upp till kommunstyrelsens mål för hållbar arbetsmiljö för kvinnor och män.

Styrindex ökade 2016 då förvaltningen under 2015-2016 påbörjade ett arbete med att stärka varumärket samt ett utvecklingsarbete kring verksamhetsplanering och uppföljning (Förstärkta årsprocessen). I år sänktes värdet för styrindex vilket bland annat kan bero på att under 2016 och framåt har utvecklingsarbetet utvecklats i samma takt på grund av bland annat tillsättning av ny förvaltningschef, lokalevakuering (SBH 1) och inte minst vattensituationen. Under 2017 har arbetet med att utveckla den Förstärkta årsprocessen intensifierats genom att bland annat genomföra en processkartläggning, ett utvecklingsarbete kring bättre analyser och fortsatt implementering och stöd kring verksamheternas Mål- och aktivitetsplan. Park och gatas chefer har arbetet med ledning och styrning genom plattformen Navigatorn för att förtydliga var och ens uppdrag och befogenheter

Tekniska förvaltningen har under året trappat upp arbetet med att kartlägga och dokumentera processer/arbetsätt inom flera verksamheter. Processkartläggningarna har inneburit en ökad förståelse samt helhetsperspektiv av ens arbetsätt, vilket på ett visuellt sätt tydliggjorts att samarbete mellan verksamhetsgränser behövs. Arbetet är en förutsättning för att kunna utvecklas digitalt.

I väntan på beslut om våra lokaler på Aspholmen som är bristfälliga, både ur ett verksamhetsperspektiv och ett arbetsmiljöperspektiv satsar exempelvis

fordonsverksamheten på att förbättra arbetsmiljön för våra medarbetare i ett nära perspektiv. Det handlar om att förbättra t ex hjälpmedel, verktyg och den utrustning som finns nära i vardagen.

Planerad och önskad utveckling inom målet om attraktiv arbetsgivare

Arbeta vidare med utvecklingsuppdragen och fortsätta stärka styrning och ledning. Stödinsatser inom vissa grupper där HME är lågt är viktigt och pågår. Under hösten har en översyn gjorts för att hitta lämpliga aktiviteter för att vara en attraktiv arbetsgivare ur ett behållarperspektiv vilket lett till uppdrag i verksamhetsplan 2018.

Lokalfrågan spelar stor roll för arbetsmiljön och där är det positivt att det nu finns ett beslut om att göra en förstudie för nya lokaler. Underlag för uppdrag till förstudien är klart och kommer genomföras av extern konsult under våren 2018.

4.1.6 Mål: Örebro kommun ska nyttja sina lokaler på ett effektivt sätt

Mål Tekniska förvaltningen: Tekniska förvaltningen ska ha lokaler som är ändamålsenliga och uppfyller kraven på god arbetsmiljö

Bedömningen är att Tekniska nämnden åtagande att bidra till utveckling inom målet om effektivt lokalnyttjande delvis är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Kommit vidare med målbilden för nya lokaler för Aspholmen. Tillsatt egen projektledare på förvaltningen för att få fart vilket bl.a. lett till att beslut om förstudie nu finns i investeringsprogrammet. • Projekt Citypassagen. • Byggt fler kontorsmoduler på Aspholmen för att på kort sikt ta om hand om det behov som finns av fler rum och ytor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekniska Förvaltningens arbetsplats på Aspholmen behöver utvecklas till en funktionell, yteffektiv och arbetsmiljömässigt riktig arbetsplats.

Måluppfyllelse för utvecklingsuppdrag

PN/ DN* 2017	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	Bidra i arbetet med att ta fram lokalförsörjningsplan	Det är viktigt att lyfta upp vilka behov som finns nu och i framtiden för verksamheterna och att det tydligt kommuniceras i lokalförsörjningsplanen och i investeringsprogrammet. Genomförts 2017: Förvaltningen har bidragit med underlag för våra lokaler in i lokalförsörjningsprogrammet vilket ska beslutats i Programnämnden för Samhällsbyggnad. Tekniska nämnden godkände förslag till lokalförsörjningsplan i januarinämnden.
DN	Fortsatt arbete tillsammans med Lokalförsörjningsenheten kring Tekniska förvaltningens lokaler på Aspholmen	För att skapa ett funktionellt, modernt, yteffektivt och arbetsmiljömässigt riktigt område på Aspholmen.

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		Genomförts 2017: Under våren har vi utrett möjligheterna att flytta till annan plats, utrett hur vi kan bygga om på Aspholmen och anpassa till planprogrammet, samt tittat på möjligheterna att bygga nytt på annan plats. Utredningen har lett till att det nu finns med en post om förstudie i investeringsprogrammet.
DN	Fortsatt arbete tillsammans med Lokalförslörjningsenheten kring Tekniska förvaltningens lokaler i Stadsparken, Florgatan.	För att skapa en för verksamheten anpassad anläggning med god arbetsmiljö. Genomförts 2017: Park och gata har en dialog med lokalförslörjningsenheten i ärendet.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om effektivt lokalnyttjande

Förvaltningen har bidragit till utvecklingsuppdragen till lokalförslörjningsprocessen. Däremot upplevs att mer resurser behövs för att komma i mål.

För de delar av förvaltningen som har sin verksamhet lokaliserat i Stadsbyggnadshus 1 väntar man på att flytta till Citypassagen. Därför görs det inga förbättringar av lokalerna av fastighetsägaren trots att det egentligen skulle behövas för att få en bra arbetsmiljö, till exempel runt ventilation.

Planerad och önskad utveckling inom målet om effektivt lokalnyttjande

Bra att processen går framåt och att det nu finns ett beslut till förstudie för att titta på ändamålsenliga lokaler som ersättning för lokalerna på Aspholmen. Viktigt att förstudien håller tidplanen och att det finns ett beslutsunderlag till budget 2019.

Lokalerna på Aspholmen är i stort behov av modernisering: Som exempel kan vi nämna:

- Drivmedelsanläggningen är gammal och reservdelar går snart inte att få tag på.
- Tvättmaskinen i tvätthallen är gammal och har bristande tillförlitlighet.
- Verkstadens däckhantering behöver utvecklas.
- Tvätt- och Rekonditioneringsplats för bilar behöver skapas.
- Verkstadens lokaler behöver omformas och vara arbetsmiljömässigt riktiga.
- Kontorshuset är ”utdömt” av fastighetsägare, dvs att det är inte värt att investera och bygga om utan bättre att riva och bygga nytt.

4.1.7 Mål: Örebro kommuns ekonomi ska vara långsiktig och hållbar

Mål Tekniska förvaltningen: Tekniska förvaltningen ska ha en budget i balans.

Fördjupad information om ekonomi finns i kapitel 5, Analysunderlag, ekonomi.

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om långsiktig och hållbar ekonomi helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling av verksamhetsnära indikatorer och följemått inom Fordon pågår. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeta med fordonsanalyser åt verksamheterna i kommunen

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Samtliga verksamheter har en god kostnadskontroll. Ingen taxehöjning behövdes inom VA och avfall för 2018. • Fler digitala förbättrade arbetsätt är införda för att underlätta och effektivisera, bl.a. inom fordonsverksamheten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillskapa resurser till digitaliseringsarbetet för fler digitala effektiva arbetsflöden inom ekonomiarbetet exempelvis affärssystem behövs för bygg och drifts verksamhet inom park och gata, arbete är påbörjat för att titta på vilka möjligheter som finns. • Utveckla och förbättra investeringsprocessen, programgemensamt projekt pågår

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
PN	Ekonomisk ramavvikelse				
	- Skattefinansierad verksamhet	- 1,0	-1,7	+0	-5,0
	- Vatten och avlopp	+0	+0	+0	+0
	- Avfall	+8,3	+1,8	-1,7	-4,7
	- Fordonsgas	-0,8	-0,5	-0,5	-0,2
DN	Elförbrukning per belysningspunkt i gatubelysning (kWh/belysningspunkt)	319	297	<300	262
DN	Andelen använd inblandning av återvunnen asfalt i nya toppbeläggningar (procent)	16,0	15,1	20	-
DN	Drift- och underhållskostnad dricksvattenproduktion (kr/ansluten)	115	101	minska	98
DN	Drift- och underhållskostnad för distribution av dricksvatten (kr/ansluten)	111	119	minska	137
DN	Drift- och underhållskostnad för avledning av spillavloppsvatten (kr/ansluten)	81	85	minska	83
DN	Drift- och underhållskostnad för behandling av avloppsvatten (kr/ansluten PE=personequivivalent person)	187	177	minska	186

Kommentarer till indikatorernas utfall

Utfall för 2017 för ”Andelen använd inblandning av återvunnen asfalt i nya toppbeläggningar” saknas från vår asfaltentreprenör

PN/DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	Säkra den ekonomiska prognosen och utveckla fler ekonomiska nyckeltal.	Som en del i programområdets kvalitetsarbete för att säkra god ekonomisk hushållning. Tekniska förvaltningen ska under året ta fram relevanta ekonomiska nyckeltal. Genomförts 2017: Uppdraget har ställts in till förmån för en kommunövergripande analysatsning under 2017.
DN	Tillsammans med kommunstyrelseförvaltningen verka för en mer centraliserad hantering av Tekniska förvaltningens upphandlingar.	Kvalitetssäkra upphandlingsprocessen och frigöra tid från medarbetare inom Tekniska förvaltningen så att de kan arbeta med sitt grunduppdrag, vilket ger en mer effektiv hantering.

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		Genomförts 2017: Uppdragsstart försenad, saknas resurs till projektledare. Projektet kommer att breddas till hela programområdet.
Hela mandatperioden		
DN	Skapa tydligare incitament för verksamheterna att bidra till minskade kostnader för kommunens fordonspark.	Genom att synliggöra fordonsutnyttjandet kan vi skapa bättre möjligheter för verksamheterna att ha kostnadseffektiva fordon. Detta ger på sikt lägre driftkostnader så att verksamheterna kan lägga mer resurser på sina grunduppdrag. Genomförts 2017: System för fordonsuppföljning är upphandlat och ett pilotprojekt pågår. Detta är steg 1 för att kunna påbörja detta arbete och ge oss analysunderlag. Arbetet fortsätter under 2018 med implementering för kommunens personbilar.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om långsiktig och hållbar ekonomi

Vi har under ett antal år satsat på att använda de möjligheter vårt ekonomisystem ger att ersätta manuella rutiner med digitala. På så vis har vi bidragit till att snabba upp redovisningsflödet och ibland även tagit bort dubbelarbete.

Våra chefer följer regelbundet upp sina intäkter och kostnader. Inom ramen för årsprocessen har vi fått till en väl fungerande kontroll över hela förvaltningens ekonomi.

Värdesäkring av ledningsnätet för VA är påbörjad vilket innebär att förnyelsetakten ökar under en femårsperiod från 23 mnkr per år till cirka 45 mnkr. Förväntad effekter är minskade kostnader för drift och underhåll genom minskat utläckage av dricksvatten och minskat inläckage av dagvatten till spillvattennätet som i dag belastar våra reningsverk.

Planerad och önskad utveckling inom målet om långsiktig och hållbar ekonomi

Uppdraget att arbeta fram mer enhetliga rapporter inom kommunen är i stort slutfört. Syftet var dels att enkelt kunna aggregera resultaten dels att kunna ”känna igen sig” oavsett verksamhet. Resultatet blev en ganska stor förändring i förhållande till hur förvaltningen tidigare arbetat med systemstödet i samband med prognosarbetet. Detta tillsammans med att det ofta är kort om tid kan komma att ge sämre kvalitet i våra bedömningar.

En önskad utveckling på sikt inom långsiktig och hållbar ekonomi är att åstadkomma digitaliserade flöden som ytterligare underlättar för verksamheterna. Detta ger våra medarbetare större möjligheter att fokusera på sin kärnverksamhet.

4.2 Mål inom Människors egenmakt

Ur ÖSB 2017: En människa som själv får vara aktiv i att forma sitt eget liv mår bra. En människa som har drivkraft att utveckla sig själv och sin omgivning ska få möjlighet till det. Örebro kommun ska bli bättre på att släppa lös den kraft som finns hos medborgare som kan och vill bidra till kommunens utveckling. I Örebro får alla möjligheter.

4.2.1 Mål: Medborgarnas möjlighet till inflytande och påverkan inför politiska beslut ska vara god.

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om medborgarnas inflytande och påverkan helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Park och Gata får bra respons från vid medborgardialoger kring lekplatser och parker med många inkomna synpunkter och önskemål från medborgarna. Avfallsverksamheten har genomfört kunddialoger för att kunna påverka en beteendeförändring hos medborgarna med förhoppning om att avfallssorteringen ska öka. 	

Måluppfyllelse för utvecklingsuppdrag

PN/DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017		
PN	Arbeta för ökat medborgarinflytande och om tillämpligt utse område/områden för medborgardialog och utföra dessa.	<p>Park och Gata kommer att delta i medborgardialog inför ombyggnad av en Park som beslutas av Tekniska nämnden. Förskolor och skolor i området kommer att bjudas in till att delta i medborgardialogen.</p> <p>Genomförts 2017: Medborgardialog genomfördes för Saxons park våren 2017 och under 2018 kommer parken att färdigställas. Under 2017 påbörjades planering av medborgardialog för Norrbyparken som kommer att genomföras under 2018 för ombyggnation 2019.</p>

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om medborgarnas inflytande och påverkan

Inom Park och gata använder vi medborgardialog som ett verktyg för att ta reda på vilka önskemål medborgarna har vid anläggning av nya lekplatser och parker. Det inkommer många synpunkter och önskemål vid medborgardialoger och tillgodose inkomna försöker tillgodose i stor utsträckning som möjligt. I år var Saxons park utsedd som område/objekt för medborgardialog. Efter framtagande av två förslag fick elever på Brickebackens skola och Viktoriaskolan rösta om vilket förslag som var bäst.

Kundservice Park och Gata har daglig kontakt med stadens medborgare genom telefon, e-post, felanmälan och personliga möten vilket ger en direkt feedback om hur verksamheten fungerar eller inte. Under året har Kundservice utökats med en tjänst för att ytterligare förbättra servicen.

I juni stod enheten Parkering på Våghustorget och informerade om sitt arbete för att få en ökad förståelse för verksamheten. Det var ett stort intresse från allmänheten och en mycket positiv dialog fördes mellan parkeringsvakterna och besökarna angående parkeringsfrågorna i Örebro. Även massmedia uppmärksammade eventet.

Avfallsverksamheten genomför kunddialoger för att kunna påverka en beteendeförändring hos medborgarna så att förhoppningsvis avfallssorteringen ska öka. Riktade åtgärder har gjorts för vissa områden där avfallssorteringen är dålig. Bland annat har man tillsammans med fastighetsägare och en extern part (Beteendelabbet) fokuserat på några kvarter med studenter vid Örebro universitet. Tillsammans med ÖBO har Avfall informerat om avfallssortering samt haft dialog om vad man upplever som hinder. Miljörum har renoverats och snyggats upp och för dessa områden har mätningar gjorts före och efter.

4.2.2 Mål: Människors livsvillkor ska vara jämlika

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om jämlika livsvillkor helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Ett flertal nya tillgänglighetsanpassningsuppdrag har startats upp utifrån tillgänglighetsanpassningsinventeringen 2016. • För samtliga lekplatser som rustas varje år ska tillgängligheten alltid ses över så att lekparken åtminstone delvis ska vara tillgänglighetsanpassad. 	

Måluppfyllelse för utvecklingsuppdrag

PN/DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017 Hela mandatperioden		
PN	I planeringen av staden skapa tillgängliga mötesplatser för lek, motion, rekreation och kultur, så kallade ”strukturskapande samhällsfunktioner”.	Uppdraget samordnas med FN och KN (innehåll) och TN (genomförandet). I dialog med det civila samhället. Det är fortsatt viktigt att söka extern medfinansiering för att stärka investeringar på området (t ex Boverket) BN. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Parkenheten bidrar till utvecklingsuppdragets dels genom att inom grunduppdraget utveckla lekplatser och parker men även genom projektet att rusta Saxons park samt medverka i Stadsbyggnads investeringsobjekt Vivallakullen.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om jämlika livsvillkor

Park och gata arbetar med att tillgänglighetsanpassa staden, ett arbete som sker både för personer med nedsatt orienterings- eller rörelseförmåga samt ur ett barnperspektiv. Det ska vara enkelt för personer med nedsatt orienterings- eller rörelseförmåga och barn att röra sig på stadens gator, använda lekplatser och parker. Även på ett trafiksäkert sätt. Under året har främst 2016 års beställning av tillgänglighetsanpassningar färdigställts. Exempel på platser är Eklundavägen 1-2 vid Region Örebro läns kontorshus, passagera i korsningen mellan Fredsgatan och Storgatan, några passager på Glomman, några passager på Landbotorpsallén, passager på Ånstagatan, passager kring Järntorget. Dessutom har det gjorts en passage med tillgänglighetsanpassning samt mittrefug på Tullängsgatan där Tullängsskolan har verksamhet på båda sidor om gatan. Innan årsskiftet gjordes det en tillgänglighetsanpassad passage med mittrefug på Västra Bangatan vid Yrkesgymnasiet (Kilsgatan). Vi kommer också i år att förbättra orienteringsförmågan för synnedsatta personer vid Karlaparken i närheten av Syncentralen. Parkenheten har tillgänglighetsanpassat delar av de lekplatser som byggts nya eller renoverats i år, exempelvis den vid Landstormsvägen, den vid Slingvägen i Hovsta samt en ny i Björkhaga. Arbeta med lekplats i Saxonspark är påbörjat och kommer att avslutas under våren 2018. Planering av åtgärder på Stora Holmen pågår.

4.2.3 Mål: Alla ska ha tillgång till en meningsfull fritid.

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om meningsfull fritid helt kommer uppfyllas, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Park och gata ser till att våra parker och torg upplevs som attraktiva, trygga och tillgängliga platser för stadens medborgare. 	

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
PN	Nöjd Region-Index Fritidsmöjligheter		71	80	74
PN	Analys av resultatet av ovan kommunövergripande indikator	Den del av indexet som berör Tekniska förvaltningens verksamhet - ”tillgången till parker, grönområden och natur?” visar utfallet på indexet 8,1 (10-gradig skala) för år 2017, vilket klassas som ett väldigt högt betyg. Andra jämförbara kommuner ligger runt index 7.			

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017 DN	Ta fram förslag till en utedansbana placerad i en central park.	<p>Ökad aktivitet i parken och skapa mötesplatser. Möjlighet att för civila samhället och verksamheter i dansföreningar att synas mer och att få dansa utomhus.</p> <p>Genomförts 2107: Under våren utredde en förvaltningsövergripande arbetsgrupp placeringen av en ny utedansbana. Förslag på placering på Stora</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		Holmen har tagits fram och förankring av detta pågår. Vidare arbete med utformning kvarstår. Byggnation kan troligtvis ske under våren 2018.
Hela mandatperioden		
PN	Fortsätta arbetet med Karlslunds framtida utveckling	Målet är att Karlslund ska bli ett självklart friluftsstråk/ utflyktsmål som örebroare (och turister) besöker för rekreation och upplevelser. Uppdraget bidrar till att stärka de västra stadsdelarna. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Park och Gata bidrar genom deltagande i Karlslundsrådet.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om meningsfull fritid

Park och gata arbetar löpande med att se till att stadens medborgare har tillgång till parker som utflyktsmål och för en aktiv fritid. Medborgaren ska inte behöva lämna staden för att kunna göra en utflykt i det gröna. Park och gata har utfört flera trygghetsskapande åtgärder i stadens parker såsom att ta bort buskar och förbättra belysning, framförallt på lekplatser. Under året har Park och gata även varit med vid byggnation av microparker och utegym på ett flertal ställen i staden. Arbete med att renovera tennisplaner i Hagabyparken och vid Vivallakullen pågår. Planering av mindre discgolfbana i Örnsköldparken, med anslutning till Tegelbruket, har påbörjats. Byggnation av multiarena i Baronbackarna genomförs i samarbete med Partnerskap Örebro.

4.2.4 Mål: I Örebro kommun ska alla människors lika värde och mänskliga rättigheter respekteras

Mål Tekniska förvaltningen: Tekniska förvaltningen ska bidra till att service och tjänster till kunder och medborgare sker på lika villkor.

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om respekt för lika värde och mänskliga rättigheter delvis är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Antal genderbudgetanalyser från föregående år som lett till beslut om förändringar i verksamhet eller arbetsätt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Behöver kompetensstöd för att arbeta på ett övergripande plan med service på lika villkor • Analysera mer varför vissa svar skiljer sig mellan kvinnor och män i kundundersökningarna. • Behöver resurstöd för att genomföra genderbudgetanalys

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
PN	Antal genderbudgetanalyser från föregående år som lett till beslut om förändringar i verksamhet eller arbetssätt (totala antalet utförda genderbudgetanalyser)	Ej mätt	1	1	-
Kommentarer till indikatorernas utfall					
Tekniska nämndens genderbudget för 2016 analyserade Återvinningscentralerna (ÅVC) ur ett jämställdhetsperspektiv. Genderbudgetanalysen gav inga konkreta åtgärdsförslag, men Avfallsverksamheten arbetade vidare med frågan och med åtgärder ur jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv. Beslut togs om sänkt avgift för tjänsten <i>Hämtning av grovavfall i bostaden</i> från och med 1 januari 2017. Tjänsten har endast nyttjats ett fåtal gånger dock men det är fler kvinnor än män som gjort beställningar. Aviseringen har förbättrats kring hur man tar sig till återvinningscentraler med annat färdmedel än buss. Ingen genderbudgetanalys är genomförd år 2017.					

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	I samverkan med det civila samhället bidra till arbetet med integration och mötesplatser.	Medel söks hos Kulturnämnden. Mötesplatser kan till exempel skapas i parker och lekparkar. Genomförts 2017: Park och gata bidrar bland annat genom utvecklingsprojekten i Saxons park och Vivallakullen.
DN	Utveckla det förvaltningsövergripande arbetet kring jämställdhet.	Säkerställa att service till medborgarna sker på lika villkor samt stärka Tekniska förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare. Ta fram en flerårsplan för områden inom förvaltningen där det vore intressant att göra genderbudgetanalys. Fortsätta arbeta med det materialet som kommit fram i tidigare analyser. Utvecklingsuppdraget bidrar även till mål ”Örebro kommuns ska vara en attraktiv arbetsgivare”. Genomfört 2017: Detta uppdrag har blivit försenat på grund av resursbrist och omprioriteringar kopplat till bevattningsförbudet. Beställt ett uppdrag av kommunstyrelseförvaltningen för att få stöd i att analysera resultaten av våra medborgare- och kundenkäter där resultatet skiljer mellan kvinnor och män för att i det hitta lämpliga områden att arbeta vidare med föra att säkerställa en service på lika villkor.
Hela mandatperioden		
PN	Årligen utse område för genderbudgetanalys och genomföra denna.	Målet är att säkerställa att service ges på lika villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar. Att säkra en jämställd myndighetsutövning är prioriterat 2017. Tekniska förvaltningen kommer att besluta om område för genderbudgetanalys i början av år 2017. Genomfört 2017: Förvaltningen beslutade att analysen skulle göras inom Park- och gatas verksamhet och har bett om stöd för att undersöka lämpliga områden för analys. Uppdraget har blivit försenat på grund av resursbrist och är inte färdigt.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om respekt för lika värde och mänskliga rättigheter

Resultatet av 2016 års genderbudget inom Avfallsverksamheten har lett till förändringar utifrån ett jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv.

Planerad och önskad utveckling inom målet om respekt för lika värde och mänskliga rättigheter

För att utveckla arbetet med förvaltningens arbete med mänskliga rättigheter behövs kompetensstöd för att arbeta på ett övergripande plan med service på lika villkor. Förvaltningen inväntar den kommungemensamma utbildningsinsatsen för mänskliga rättigheter.

4.3 Mål inom Barn och ungas behov

Ur ÖSB 2017: Alla barn förtjänar en god barndom och en trygg och utvecklande skolgång. Genom tidiga insatser och förebyggande arbete med såväl fysisk som social och psykisk ohälsa, kan fler barn och unga få en bra uppväxt och ett mer hälsosamt liv. En faktor som har stor och negativ effekt på barn och ungas uppväxt är barnfattigdom. Genom samordnade insatser från olika samhällsaktörer ska alla barns möjligheter till goda uppväxtvillkor stärkas.

4.3.1 Mål: Barn ska kompenseras för ojämlika uppväxtvillkor

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om kompensation för barns ojämlika uppväxtvillkor helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Park och gata möjliggör att barn har tillgång till trygga, trevliga och tillgängliga lekparker i alla stadsdelar. • Belysning har bytts ut (till LED-armaturer), kompletterat eller nyinvesterat i belysning vid alla ombyggnationer av bland annat lekplatser. 	

Måluppfyllelse och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017		
PN	Bidra till arbetet med implementering av Grönstrategin.	Genomförts 2017: Grönstrategi, Riktlinjer för lekmiljöer och Trädpolicy antogs av Programnämnd Samhällsbyggnad i november. Grönstrategi och Trädpolicy antogs vidare av kommunfullmäktige i december. Grönstrategin har till stor del legat till grund för parkenhetens verksamhetsplanering för 2018 samt för urvalet av förslag till parkinvesteringar för 2018 som godkändes av Tekniska nämnden i januari 2018. Trädpolicyn används som ett stöd i den dagliga verksamheten, inte minst i samarbetet med Stadsbyggnad.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om kompensation för barns ojämlika uppväxtvillkor

Park och gatas utförande har en viktig del Grönstrategin för att vara med och säkerställa att barn, oavsett var i staden man bor, har tillgång till grönytor och lekparker.

Förvaltningen erbjuder kostnadsfria lektioner i Kretsloppslandet på Tekniska kvarnen vilket syftar till att lära barn ett hållbart beteende redan i tidig ålder. Genom Fordons interna uthyrning av cyklar har skolorna fri tillgång till cyklar som kan nyttjas i undervisningssyfte och i samband med skolutflykter. Förvaltningen arbetar även med trafiksäkerhetsfrågor med förskolor och skolor. Antalet bokningar av skolcyklar har ökat för varje år och för 2017 blev det 157 bokningar jämfört med 129 bokningar 2016.

Planerad och önskad utveckling inom målet om kompensation för barns ojämlika uppväxtvillkor

Fortsatt arbete utifrån bland annat Grönstrategin.

4.3.2 Mål: Barn och ungdomar ska kunna ha en meningsfull fritid

Bedömningen är att Tekniska nämnden åtagande att bidra till utveckling inom målet om barns meningsfulla fritid helt är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Park och gata har tillsammans med Kultur och fritid uppdaterat reglerna kring nyttjandet av Skateparken och ett klubbhus och en offentlig toalett är iordningsställd i anslutning till Skateparken. • Parkenheten använder i större utsträckning än tidigare naturmaterial när vi utvecklar lekplatser. • Lekplatsen i Saxons park kommer att byggas om efter det förslag som röstades fram av skolelever i området. 	

Måluppfyllelse och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017		
DN	Undersöka om det går att få en bättre tillgänglighet till plaskdammar.	<p>Utreda kostnader och åtgärder för att tillgodose plaskdammarnas badbarhet hela badsäsongen.</p> <p>Genomförts 2017: Utredning av hur reningsanläggningarna vid befintliga plaskdammar kan rustas för att uppfylla kraven från miljökontoret pågår. Syfte är att få till en säkare drift och färre avbrott.</p>
Hela mandatperioden		
PN	Tillgängliggöra staden för barn (flickor och pojkar).	<p>Fortsatt planering och investering i lekmiljöer. Utveckling sker enligt vad som medges i investeringsprogrammet. Park och Gata kommer att titta på om det går att använda mer naturmaterial. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata jobbar aktivt med att underhålla och utveckla lekplatser i stadens parker. Detta sker ofta i samråd med barn och unga som vistas i området genom kontakt med bland annat skolor som ligger i nära anslutning. Parkenheten använder i större utsträckning än tidigare naturmaterial när vi utvecklar lekplatser. Stockar och större stenar är exempel på detta. Vidare arbete med att använda naturmaterial kommer att göras framöver och det finns idéer om att jobba mer med renodlade naturlekplatser. Planering pågår för genomförande under 2018 med medel avsatta i investeringsbudget. Parkenheten har kommit överens med en landskapsarkitektstudent som kommer att göra sitt examensarbete på temat och inom detta ta fram ett gestaltungsförslag för Tybblekullen.</p>

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om barns meningsfulla fritid

Park och gata arbetar för att tillgängliggöra staden för barnfamiljer genom att hålla en god standard på stadens lekplatser och plaskdammar. Utredning av hur reningsanläggningarna vid befintliga plaskdammar kan rustas för att uppfylla kraven från miljökontoret pågår. Mer naturmaterial används i lekparker vilket är positivt ur miljösynpunkt men även utifrån ett genusperspektiv.

Park och gata försöker ta hänsyn till specialintressen och ge utrymme för dessa genom att bygga ytor som kräver annan utrustning än vanliga lekparker. Ett exempel är en inkommen önskan om lekplats för större barn där det tidigare bara fanns lekplats för mindre barn. Här kunde vi gå in och komplettera med mer utmanande lekredskap. Planering pågår för anläggande av en mindre discgolfbana i Örnsköldsparken.

4.4 Mål inom Trygg välfärd

Ur ÖSB 2017: Välfärdsinsatser i en kommun skapar kvalitet för enskilda människor. Det skapar också kvalitet för samhället som helhet – då stärks hela Örebro. Örebro ska vara en kommun där människor vill växa upp, arbeta och bli gamla. Då krävs en trygg välfärd så att människornas upplevda trygghet ökar.

4.4.1 Mål: Örebro kommun ska vara en trygg och säker kommun att bo, leva och verka i.

Bedömningen är att Tekniska nämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om trygg och säker kommun i hög utsträckning är uppfyllt, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Genomförda trygghetsvandringar för identifiera otrygga platser samt för att identifiera otrygga gång- och cykelvägar ur trafiksäkerhetssynpunkt. Konstnärlig utsmyckning i tunnlar. Väl fungerande krissituation 	<ul style="list-style-type: none"> Behöver kompetensstöd och resurstöd för att göra bred analys över vilka trygghetsinsatser som ger bäst effekt. Bristande respons från skolor gällande trafiksäkerhet och tryggare skolvägar.

Måluppfyllelse för indikatorer och utvecklingsuppdrag

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall 2017
DN	Vattenprover (Antal anmärkningar/antal dricksvattenprov)	17/574	7/585	0/575	12/652

Kommentarer till indikatorernas utfall

I samband med vattenbristen utökades provtagningen med 127 prover då renspolning av ledningsnäten reducerades.

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
2017 PN	Trygghetsskapande belysningssatsningar	<p>Färdigställa policydokument för ljussättning (PNS) och fortsatt investera i belysning på offentliga platser (TN). I enlighet med investeringsprogrammet. Uppdraget är en del i arbetet med att bidra till en ökad jämställdhet. Park och Gata kommer att sätta upp ny belysning på lekplatser och andra ställen där belysning kan leda till ökad trygghet. Avfall kommer att förbättra belysning på Atleverket</p> <p>Genomförts 2017: Vid alla ombyggnationer av bland annat lekplatser har park och gata bytt ut, kompletterat eller nyinvesterat i belysning.</p> <p>Förbättring av belysning på återvinningscentraler har genomförts under året. Befintlig belysning byts till LED-armaturer, förbättringar av allmänbelysning på centralerna samt riktad belysning över respektive container sätts upp. Åtgärder genomförda på samtliga centraler och uppdraget slutfört under året.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	Genomföra särskilda åtgärder för ökad trafiksäkerhet och trygghet för barn (flickor och pojkar).	<p>Investeringsuppdraget ”Barn i trafiken” syftar till att skapa säkerhet och trygghet för barn i trafikmiljön. Fokus ligger på bättre trafikmiljö i bostadsområden, vid skolor och längs skolvägar. Det är viktigt att fortsatt stimulera föräldrar och lärare att ta ansvar för mindre bilåkande till och från skolan.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata har under året arbetat med att få fler skolor att bli trafikdiplomerade och två skolor har visat intresse att bli trafikdiplomerade. Eftersom intresset från skolorna varit svikande under året så har det inte utförts någon utbildning av trafikombud utan detta planeras att genomföras under 2018.</p>
DN	Fortsatt arbete inom krisberedskap för att säkerställa en väl fungerande krishantering inom Tekniska förvaltningen	<p>En god krisberedskap förbereder verksamheterna på att hantera avvikande vardagshändelser och krissituationer på ett framgångsrikt sätt. Chefer och medarbetare som ingår i krisledningsfunktioner ska under året utbildas i den nationella krisledningsmetoden Stabsmetodik. God krisberedskap skapar trygghet och säkerhet för kommunens medarbetare, för medborgarna och de som vistas i kommunen samt för vår miljö och vår egendom.</p> <p>Genomförts 2017: Utbildning i Stabsmetodik har genomförts under våren. Utöver det så har bemanningen av säkerhetshandläggare på förvaltningens stärkts.</p>
DN	Identifiera otrygga gång och cykelvägar	<p>Park och gata ska bygga om trafikmiljöer där vi identifierat platser som inte är säkra. Bidrar till färre olyckor på gång- och cykelvägnätet.</p> <p>Genomförts 2017: För att identifiera otrygga gång- och cykelvägar har ett flertal trygghetsvandringar genomförts. Park och gata har även haft dialog med skolor med flera samt tagit utdrag ur STRADA. En åtgärd utifrån arbetet kring att identifiera otrygga gång- och cykelvägar är att det bland annat blivit uppsatt stopplikt vid korsningen Änggatan-Drottninggatan då det varit flera konflikter mellan bil/cykel.</p>
DN	Medborgarlöfte Vivalla	<p>Göra skolvägar i Vivalla säkrare för gående och cyklande.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata arbetar med flera åtgärder i Vivalla. En av dessa är att få Vivallaskolan trafikdiplomerad. Kommunens gång- och cykelvägen genom området ska få kompletteringsmålning. Diskussion förs kring att upprätta bilspärrar, men inget beslut är fattat.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	Hela mandatperioden Tillgängliggöra de offentliga miljöerna för alla.	<p>Bland annat genom att bidra till arbetet med att ta fram "Handlingsplan för tillgänglighet". Inom respektive verksamhetsområde och i samverkan med organisationer samt människor som uppmärksammar problem i stadsmiljön för att undanröja hinder och möjliggöra ökad tillgänglighet. Park och gata bygger om trafikmiljöer där vi identifierat platser som kan göras mer tillgängliga med fysiska åtgärder.</p> <p>Genomförts 2017: Inom grunduppdraget rustas ett antal lekplatser varje år. I detta arbete ingår alltid att se över tillgängligheten så att lekparkerna åtminstone delvis ska vara tillgänglighetsanpassade. Medarbetare på Park och gata har fått under hösten genomgått utbildning i tillgänglighetsarbete med syfte att höja den gemensamma kunskapsnivån. Utbildningen innehöll såväl teoretisk genomgång som praktiska övningar.</p>
PN	Gemensam satsning kring trygghetsskapande åtgärder som gör att kommunens offentliga rum upplevs attraktiva, trygga och tillgängliga för alla oavsett kön och ålder.	<p>Människor skapar trygghet, vilket gör att vår upplevda trygghet stärks då vi vistas i utomhusmiljöer där andra människor rör sig. En trygg stadsmiljö skapar förutsättningar för att kvinnor, män, pojkar och flickor oavsett ålder vill vistas i det offentliga rummet. Park och gata behöver kartlägga var i staden människor upplever otrygghet och åtgärda dessa platser så långt det går att göra det med fysiska åtgärder.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata har satsat extra resurser för att hålla staden ren. Extra insatser har genomförts för att minska problem med kajor och råttor.</p>
DN	Bidra till kommunstyrelsen uppdrag om att se över hur Örebro kommun kan säkra dricksvattenförsörjningen på lång och kort sikt.	<p>En översyn behöver göras för att säkra vattenförsörjningen utifrån låga vattennivåer i Svartån. Tekniska förvaltningen kommer att delta i en central utredning. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen i mars 2017.</p> <p>Genomförts 2017: För att säkra dricksvattenförsörjningen på kort sikt har Vatten och avlopp initierat en riskbedömning av Svartån med tillhörande sjösystem. För att säkra försörjningen på lång sikt har projektet vatten från Vättern fortgått och under hösten tog samarbetskommunerna beslut i respektive fullmäktige om att bilda bolag. Förväntade effekter är en säkrad dricksvattenförsörjning.</p>
PN	Säkra vattenförsörjningen i ett växande Örebro (Tekniska nämnden ansvarar för uppdraget i enlighet med investeringsprogrammet)	Fortsätta utbyggnaden av vatten- och avloppssystemet enligt planen med riktlinjer för ändamålet utpekade prioriterade områden. Revideringen kommer att balansera både resurser och behovet utifrån människors hälsa och miljö.

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
		<p>Genomförts 2017: Under året har arbete pågått med överföringsledning till Östra Mark samt byggande av lokalt ledningsnät i Södra Väringen, Sjöboviken med flera. Vatten och avlopp har börjat projektera för anslutning av Framnäs och Gällersta kyrkby. Förväntad effekt är att bidra till en god hälsa och miljö för boende och verksamma i beslutade verksamhetsområden genom att tillhandahålla ett dricksvatten av god kvalitet samt bortledning av spillvatten för effektiv rening.</p>
		<p>Fortsätta med förnyelsen av VA-ledningsnätet. Bidrar till att bibehålla hög tillgänglighet och kvalitet för samtliga nyttigheter.</p> <p>Genomförts 2017: Investeringstakten kommer inom en femårsperiod att öka från 23 mnkr per år till cirka 47 mnkr. Förväntade effekter är minskade kostnader för drift och underhåll genom minskat utläckage av dricksvatten och minskat inläckage av dagvatten till spillvattennätet som i dag belastar våra reningsverk.</p>
		<p>Bygga ny vattenreservoar vid Glomman för att säkra vattenförsörjningen. En ny vattenreservoar skapar större volym för ackumulering som ett delmål i att trygga vattenförsörjningen.</p> <p>Genomförts 2017: Under året har en arkitektävling genomförts för gestaltningen och vi har detaljprojekterat den tekniska utformningen. Förväntad effekt är en trygg och stabil vattenförsörjning i en växande region.</p>
		<p>Säkra vattenkvaliteten i Svartån genom att med Länsstyrelsens hjälp införa ett vattenskyddsområde.</p> <p>Genomförts 2017: Ett förslag på vattenskyddsområde är presenterat för fullmäktige som beslutat gå vidare till Länsstyrelsen för fastställande av handlingen. Förväntade effekter är få ett skydd av vår vattentäkt genom att skapa fysiskt avstånd till verksamheter som kan påverka vattenkvaliteten negativt och ge oss tid att agera utifall olyckan ändå är framme.</p>
		<p>Fortsätta arbetet med Vättern som ny dricksvattentäkt, vilket långsiktigt säkrar vattenförsörjningen.</p> <p>Genomförts 2017: I år har arbetet koncentrerats på att formalisera samarbetet med ingående kommuner genom att bilda bolag. Förväntad effekt är att i samarbetet med kommuner i Länet skapa förutsättningar för fortsatt tillväxt genom en tryggad dricksvattenförsörjning.</p>

PN/ DN*	Utvecklingsuppdrag	Kommentarer och uppnådda/förväntade effekter
PN	Göra stadskärnan mer tillgänglig, trygg och attraktiv.	Fortsätta med genomförandet av investeringar i city, till exempel microparker, mindre parker och platser för evenemang i centrala staden. I enlighet med investeringsprogrammet. PNS ansvarar för att hålla ihop och leda arbete. Programnämnd samhällsbyggnad ansvarar för uppdraget. Genomförts 2017: Park och gata medverkar i olika grupper tillsammans med Stadsbyggnad.

* PN=Indikator resp Utvecklingsuppdrag från programnämnd, DN= Indikator resp Utvecklingsuppdrag från driftsnämnd

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om trygg och säker kommun

Förslaget till vattenskyddsområde för Svartån har nu lämnats in till Länsstyrelsen för handläggning och det är ett stort steg framåt i arbetet med att säkra stadens vattenförsörjning. Arbetet med Vatten från Vättern följer planen. Byggstarten för vattenreservoaren i Glomman är planerad till våren 2018, en mindre försening som till stor del beror på hög arbetsbelastning inom verksamheten. Den stegvisa ökningen av förnysetakten, från 23 till 45 mnkr per år, för ledningsnätet ligger nu med i investeringsplanen.

Ett mål vi inte når upp till är utbyggnad av vatten och avlopp till nya omvandlingsområden enligt VA-planen. Främst är det åtkomst av mark som varit det största hindret. Planerade ledningsdragningar överklagas och handläggningen drar på så sätt ut i tiden. Vi ska undersöka om markavtal är ett bättre alternativ till ledningsrätt då upplägget bygger på en frivillig överenskommelse med markägaren. VA-planen är samtidigt uppe för översyn av både omfattning och tidplan.

Park och gata arbetar på bred front för att säkra en trygg välfärd inom framförallt trafiksäkerhet och trygghet. För att minska upplevelsen av otrygghet i staden har ljussättning och renhållningen av staden en stor betydelse. Park och gata har i år satsat extra resurser för att hålla staden ren genom att bland annat vidta åtgärder för att minska problem med kajor och råttor. Belysning har bytts ut (till LED-armaturer), kompletterat eller nyinvesterat i belysning vid alla ombyggnationer av bland annat lekplatser. Förbättring av belysning på samtliga återvinningscentraler har genomförts under året. Befintlig belysning byts till LED-armaturer, förbättringar av allmänbelysning på centralerna samt riktad belysning över respektive container sätts upp.

Park och gata har fortsatt med att identifiera och bygga trygga gång- och cykelvägar genom bland annat flertalet trygghetsvandringar och statistiskt underlag för att urskilja olycksdrabbade platser. Arbetet har lett till flera åtgärder för en säkrare trafik. Dialoger med skolor kring trafiksäkerhet och tryggare skolvägar har fortsatt men Park och gata upplever en bristande respons från skolan. Utifrån Medborgarlöfte Vivalla planeras flera åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten i Vivalla.

För att höja medarbetarnas kunskapsnivå kring tillgänglighetsarbete har medarbetare inom Park och gata utbildats inom detta under hösten.

Planerad och önskad utveckling inom målet om trygg och säker kommun

En trygg stadsmiljö skapar förutsättningar för att kvinnor, män, pojkar och flickor oavsett ålder vill vistas i det offentliga rummet. Park och gata arbetar med flera trygghetsåtgärder men behöver kompetensstöd och resursstöd för att göra en bred analys över vilka trygghetsinsatser som ger bäst effekt.

Park och gata får bristande respons från skolorna gällande trafiksäkerhet och tryggare skolvägar trots att en trafikingenjörstjänst har tillsatts som arbetar med trafiksäkerhetsfrågor vid förskolor och skolor.

5. Analysunderlag – ekonomi

5.1 Driftnämndens samlade ekonomi

Tekniska nämndens driftbudget för den skattefinansierade verksamheten är 149,3 mnkr. Totalt gör vi ett underskott i verksamheten med 5 mnkr.

Uppdraget att sänka våra nettokostnader med 749 tkr klarar vi genom en mix av ökade avgifter och kostnadssänkningar.

Planeringsreserven på 186 tkr var tänkt att nyttjas för nämndens egna kostnader i samband med medborgardialoger. Dessa kostnader har rymts inom nämndens ”ordinarie” budget. Nämndverksamheten gör ett överskott på 0,3 mnkr.

Årets budget på 20 mnkr för vinterväghållningen överskreds med 3 mnkr. Vi har ökat standarden på gång- och cykelvägar genom utökad sopsaltning vilket gjort att kostnaderna ökat i förhållande till de budgeterade.

Kapitalkostnaderna för exploateringsinvesteringar, som inte ska belasta nämndens resultat, blev 0,3 mnkr lägre än budgeterat

Den övriga Park- och gatuverksamheten gör ett underskott på 5 mnkr. Underskottet beror på ett antal händelser av engångskaraktär som vi anser ska avräknas vårt resultat. Bevattningsförbudet drog med sig kostnader för att pumpa vatten från Svartån för bevattning av våra parker och liknande med 0,6 mnkr. Under 2017 har vi haft omställningskostnader för personal på 1,7 mnkr. Vi har haft kostnader på ca 1,2 mnkr för bl.a. provtagning i samband med asfaltreklamationerna vi gjort i förhållande till leverantören. I samband med förra årets vattenläcka i Stadsbyggnadshus 1 flyttade parkeringsgruppen till mer ändamålsenliga lokaler på norr. Hyreskostnaderna blev ca 0,8 mnkr högre 2017 än 2016 vilket vi inte kompenserats för. I avvaktan på att kommunens parkeringsbolag skulle bildas övertog vi hyreskostnaderna på ca 0,7 mnkr för Oscariagaraget från Stadsbyggnad. Den kostnaden har inte heller reglerats i budget.

Utöver nämnda ”engångskostnader” har vi underskott i förhållande till budget på 1,7 mnkr vad gäller bidragen till vägföreningar. Dessa bidrag är i någon mening kostnadsersättningar för de utgifter vägföreningarna haft och påverkas alltså av vinterväghållning och liknande. För 2017 täcks detta underskott av diverse mindre överskott inom verksamheten. Vi kommer att initiera ett samtal med kommunledningen om hur budgeten ska justeras på sikt för att klara detta åtagande.

Under året har Kvinnersta gymnasieskola upphandlat bygg- och anläggningsutbildningen vilket innebär att entreprenören tillhandahåller nödvändig maskinutrustning. Vi har därför sålt de maskiner som tidigare använts i verksamheten. Resultatet av den försäljningen blev en reavinst på ca 2,5 mnkr. Detta tillskott tillsammans med högre intäkter för fordonshyror gör att Fordon trots ett underskott inom Combud gör ett överskott på 2,1 mnkr i förhållande till årets budget.

Ledning gör ett överskott på 0,3 mnkr medan Stab i princip gör ett nollresultat.

Avfallsverksamheten planerade i samband med budget för ett underskott på cirka 1,7 mnkr. Resultatet blev ett underskott på 4,7 mnkr. Högre intäkter än budgeterat för framförallt förorenade jordar och oljeavskiljare åts upp av högre kostnader för kärltvätt och andra upphandlade tjänster. Dessutom blev kostnaderna för våra fordon väsentligt

högre än budgeterat och detsamma gäller upphandlade transporter av containrar till och från våra återvinningscentraler.

Minskningen i förbrukning av vatten med anledning av bevattningsförbudet motas delvis av ökat antal abonnenter i takt med att staden växer och av de förbättringar vi vidtar i gamla ledningsnät. VA gör ett underskott på 3,2 mnkr. VA-verksamheten minskar alltså skulden till abonnenterna 2017. Redovisning av skulden, som nu är 5,8 mnkr, sker i balansräkningen. Resultatet innebär att vi i nuläget bedömer att behovet av taxeeökning från 2019 kommer att vara relativt måttligt.

Tillsammans med kommunledningen har vi initierat en utredning om hur kommunens organisation kan samordnas vad gäller biogas. Utredningen, som görs av konsult, kommer att presenteras under 2018. Biogassamordnartjänsten har varit vakant i avvaktan på utredningen men vi har nu påbörjat en diskussion om att återbesätta den. Vi har inte fått något anslag för Fordonsgas. Kostnaderna, som blev 0,2 mnkr, brukar regleras i samband med bokslut och vi förutsätter att så blir fallet även för 2017.

Vi har inte lyckats med att rekrytera ingenjörer i den takt vi önskat till varken park- och gatuverksamheten eller VA-verksamheten. Detta har lett till att vi inte kunnat planera och projektera investeringar på planerat sätt. En stor del av investeringarna har därför inte fullföljts under 2017 utan skjuts fram till 2018 och senare. Inom VA har vi också prioriterat om mellan våra olika objekt och ökat förnysetakten. Glädjande är att vi i dagsläget har projektledare inom samtliga pågående VA-projekt tack vare att vi lyckats locka konsulter till verksamheten.

5.2 Enheternas resultat

Enhet	2017 Avv Bu o Ut	Justerat resultat	Överskott 20 %	Kommentar
Nämnd	75	115	23	
Planeringsreserv	186	186	37	
Vinterväg	-3 015	0	0	
Park och gata exkl vinterväg	-5 003	0	0	Enligt sammanställning kapitel 5.1
Exploatering kapitalkostnad	254	0	0	
Fordon	2 142	0	0	
Ledning	347	347	69	
Stab	30	30	6	
Nettokostnad	-4 984	678	136	

Vi gör ett underskott på 5 mnkr i den samlade skattefinansierade verksamheten. För att få fram ett underlag för överfört resultat till 2018 har vi justerat enligt tabell ovan. Utifrån detta resonemang föreslår förvaltningen att nämnden begär att 20 % av det justerade resultatet, 136 tkr, förs över till 2018.

Skattefinansierad verksamhet

Nämnd	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
5 Personalkostnader	-695	-677	-725	48	18	-3
7 Övriga kostnader	-197	-103	-130	27	94	-48
Planeringsreserv	-12	0	-186	186	12	-100
Netto	-904	-780	-1 041	261	124	-14

Vi har inte använt något ur planeringsreserven.

Exploatering kapitalkostnader	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	7 793	1 045	0	1 045	-6 748	-87
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-7 793	-7 791	-7 000	-791	2	0
Netto	0	-6 746	-7 000	254	-6 747	-1 590 370

Skillnaden mellan åren beror på att vi 2016 fick en intäkt motsvarande våra kostnader medan vi fick budgetanslag 2017. I samband med bokslutet kommer kostnaderna att bokas mot kommunens egna kapital.

Park och gata vinterväg	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	3 525	3 181	1 500	1 681	-344	-10
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-23 192	-21 796	-18 249	-3 547	1 396	-6
5 Personalkostnader	-1 268	-1 062	0	-1 062	206	-16
6A Lokalhyror	-131	-131	-131	-1	0	0
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-3 633	-2 952	-2 710	-242	681	-19
7 Övriga kostnader	-275	-255	-411	156	21	-7
Netto	-24 975	-23 015	-20 000	-3 015	1 960	-8

Underskottet på 3 mnkr härrör i huvudsak från högre kostnader än budgeterat för gång- och cykelvägar.

Park och gata exkl vinterväg	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	219 449	210 819	197 235	13 585	-8 630	-4
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-166 525	-159 481	-159 342	-139	7 044	-4
5 Personalkostnader	-77 559	-78 595	-81 519	2 923	-1 037	1
6A Lokalhyror	-7 955	-9 948	-7 967	-1 981	-1 993	25
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-74 383	-72 785	-55 033	-17 752	1 598	-2
7 Övriga kostnader	-8 474	-9 881	-8 242	-1 639	-1 407	17
Netto	-115 447	-119 871	-114 868	-5 003	-4 423	4

Intäktsminskningen mellan 2016 och 2017 beror på att vi inte längre sköter vinterväghållningen åt de kommunala bolagen. På motsvarande sätt minskade kostnaderna för tidskrivning och entreprenader.

I kapitel 5.1 redogör vi för kostnader som vi anser att vi själva inte kunnat råda över och därför begär att de ska ”skrivas av” mot resultatet:

- Bevattningsförbud 617 tkr
- Omställningskostnader personal 1 700 tkr
- Asfaltreklamationer 1 200 tkr
- Hyra parkeringsgruppen 821 tkr
- Hyra garage 730 tkr

Fordon	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	110 387	114 825	108 050	6 775	4 437	4
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-49 214	-52 100	-46 661	-5 439	-2 886	6
5 Personalkostnader	-16 837	-17 589	-17 668	79	-752	4
6A Lokalhyror	-9 838	-9 604	-9 602	-2	233	-2
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-34 235	-35 296	-36 118	822	-1 061	3
7 Övriga kostnader	-1 489	-1 685	-1 593	-92	-196	13
Netto	-1 225	-1 450	-3 592	2 142	-224	18

Anslaget avser Combuds verksamhet.

Ledning	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	7 265	7 279	7 262	17	15	0
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-200	-179	-150	-29	22	-11
5 Personalkostnader	-1 203	-1 150	-1 200	50	52	-4
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-816	-631	-785	154	184	-23
7 Övriga kostnader	-1 669	-1 282	-1 437	155	387	-23
Netto	3 377	4 037	3 690	347	660	20

Stab	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	3 623	2 518	3 156	-638	-1 104	-30
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-81	-76	-285	209	4	-5
5 Personalkostnader	-6 179	-6 658	-6 752	94	-479	8
6A Lokalhyror	-314	-392	-368	-24	-78	25
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-127	-158	-30	-128	-31	24
7 Övriga kostnader	-2 073	-1 650	-2 168	518	422	-20
Netto	-5 151	-6 416	-6 447	30	-1 266	25

Våra administrativa enheter gör tillsammans ett överskott på knappt 0,4 mnkr.

Taxefinansierad verksamhet

VA- och Avfallsverksamheterna finansierar sin verksamhet inom ramen för respektive taxas långsiktiga utveckling.

Avfall	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	135 632	139 877	135 470	4 407	4 245	3
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-59 396	-63 554	-60 858	-2 696	-4 158	7
5 Personalkostnader	-32 528	-36 889	-36 900	11	-4 361	13
6A Lokalhyror	-1 216	-1 382	-1 325	-57	-167	14
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-28 011	-32 271	-27 254	-5 017	-4 260	15
7 Övriga kostnader	-12 468	-10 448	-10 829	381	2 020	-16
Netto	2 013	-4 668	-1 696	-2 971	-6 681	-332

Exklusive deponin 969 tkr som redovisas i balansräkningen

Intäktsökningen mellan åren beror framförallt på att intäkter för förorenade jordar och oljeavskiljare ökat. Kostnadsökningen avser dels planerad ökning med anledning av den optiska sorteringen dels på högre kostnader för kärltvätt och ett flertal andra upphandlade tjänster. Utökningen av öppetiderna vid våra återvinningscentraler gör att våra personalkostnader ökar i förhållande till förra året.

VA	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	282 698	288 053	286 480	1 574	5 355	2
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-153 389	-154 194	-159 812	5 619	-805	1
5 Personalkostnader	-61 942	-64 573	-71 310	6 737	-2 631	4
6A Lokalhyror	-2 207	-2 184	-2 225	41	23	-1
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-45 982	-50 253	-40 117	-10 136	-4 270	9
7 Övriga kostnader	-19 177	-16 850	-13 015	-3 835	2 327	-12
Netto	0	0	0	0	0	0

Resultatet innebär att vi sänker skulden till abonnenterna med 3,2 mnkr.

Fordonsgas	2016 Bokslut	2017 Bokslut	2017 Budget	2017 Avvikelse	Förändr tkr 2016 o 2017	Förändr% 2016 o 2017
3 Intäkter	6 348	5 887	6 250	-363	-460	-7
4 Inköp tillg o vhet samt bidrag	-2 299	-1 752	-2 072	320	547	-24
5 Personalkostnader	-108	0	0	0	108	-100
6A Lokalhyror	-15	0	-15	15	15	-100
6B Entrpr,fastighetskostn, övr. m	-4 335	-4 316	-4 100	-216	18	0
7 Övriga kostnader	-66	-36	-63	27	31	-46
Netto	-474	-217	0	-217	258	-54

Nettokostnaden, som i år blev 217 tkr, brukar regleras i samband med bokslut och vi förutsätter att så blir fallet även 2017.

5.3 Investeringar

Vi har inte lyckats med att rekrytera ingenjörer i den takt vi önskat till varken park- och gatuverksamheten eller VA-verksamheten. VA har dessutom haft problem med att få beslut om markåtkomst. Detta har lett till att vi inte kunnat planera och projektera investeringar på tidigare planerat sätt. En stor del av investeringarna skjuts därför fram till 2018.

Park och gata	2017 Budget	2017 Utfall	Återstår	Begärs överfört
303-101 Arbetsredskap	-1 282	-772	-510	-510
303-101 IT	-600	0	-600	-600
303-516 S Strandgatan omb trädförny	-1 000	0	-1 000	-1 000
303-551 Ombyggn av trästrandsskon. öst	-4 682	-4 366	-316	-316
303-552 Vattenskyddsåtg Vattenverksaga	-3 382	-2 052	-1 330	-1 330
303-554 Utbyte handdatorer (parkering)	-86	0	-86	-86
303-556 Trafiksäkerhet vid skolor	-231	-174	-57	-57
303-561 Planlager för flis, utbyggnad	-710	0	-710	-710
303-563 Ombyggnad av Restalundsvägen	-502	-109	-393	-393
303-564 Hjälmaran Muddring rännan Hemf	-3 345	-2 343	-1 002	-1 002
303-565 Asfaltsunderhåll Komponentavsk	-32 693	-31 970	-723	-723
303-566 Turistvägvisning	-2 825	-124	-2 701	-2 700
303-567 Trappor	-4 776	0	-4 776	-4 776
303-568 Biofilter Raingarden	-1 943	0	-1 943	-1 943
303-569 Sortering på stan	-244	-93	-151	-151
303-572 Biljettautomater parkering	-3 361	-2 743	-618	-618
303-573 Industrispår ny växel Törsjö	-6 000	-9	-5 991	-5 991
303-575 LED belysning	-11 411	-9 807	-1 604	-1 604
303-576 Trafiksignalanläggningar	-4 337	-4 337	0	0
303-835 Dammar	-9 973	0	-9 973	-9 973
303-836 Konstbyggnader	-12 532	-4 939	-7 593	-7 593
303-837 Dagvattenpumpstn Våghustorget	-1 500	0	-1 500	-1 500
303-838 Omb gator i sb m förnyelse VA-	-5 500	-2 160	-3 340	-3 340
303-839 Gatubelysn stolpar o kablar	-4 598	-4 598	0	0
303-841 Tunnel under järnväg	-13 000	0	-13 000	-13 000
303-891 Tillgänglighetsåtgärder	-500	-203	-297	-297
303-892 Förstärkn räcken Svartån	-545	-80	-465	-465
303-893 Trafikräkning	-1 293	-421	-872	-872
303-917 Bullersanering	-3 000	-34	-2 966	-2 966
303-960 Projektering	-1 598	-745	-853	-853
303-961 Industrispår	-2 206	-1 333	-873	-873
303-991 Trafiksäkerhetsobjekt	-4 080	-1 003	-3 077	-3 077
303-998 Trafikreglering	-750	-750	0	0
306-118 Plaskdammar	-2 380	-49	-2 331	-2 331
306-120 Trädplantering	-3 287	-2 130	-1 157	-1 157
306-121 Barnens skog	-249	0	-249	-249
306-136 Parker reinvestering naturplan	-6 876	-3 432	-3 444	-3 444
306-137 Parker Medborgardialog	-1 000	0	-1 000	-1 000
306-140 Lekplatser	-5 154	-5 154	0	0
	-163 431	-85 929	-77 502	-77 500

Med anledning av bevakningsförbudet sköt vi investeringarna i plaskdammar och trädplantering på framtiden.

Bredband	2017 Budget	2017 Utfall	Återstår	Begärs överfört
302-010 Gemensamt	-39 400	-2	-39 398	-39 398
	-39 400	-2	-39 398	-39 398

Nämnden har från 2017, efter beställning av Kommunstyrelsen, ansvaret för att bygga ledningsnät för att möjliggöra utbyggnad av bredband. Under hösten kommer vi att påbörjades planering för utbyggnadsprojekt 2018. Merparten av anslaget kommer alltså skjutas över till nästa år.

Fordon	2017 Budget	2017 Utfall	Återstår	Begärs överfört
320-089 Inventarier	-2 590	-725	-1 865	-1 865
353-010 Fordon, skattefinansierat	-33 000	-27 809	-5 191	0
353-010 Fordon, taxefinansierat	-13 765	-7 778	-5 987	-5 987
	-49 355	-36 312	-13 043	-7 852

Vi fortsätter att förnya vår fordonspark enligt plan. I avvaktan på beslut om lokalerna på Aspholmen gjorde vi inte några investeringar i den mack vi har där vilket ger överskott under inventarier.

Avfall	2017 Budget	2017 Utfall	Återstår	Begärs överfört
301-010 Gemensamt Avfall	-100	-54	-46	0
301-140 Ventilät. & skärmtak farligt a	-500	-34	-466	-466
301-141 Gröna kort Glanshammar ÅVC	-400	-1 017	617	0
301-142 Belysning ÅVC	-550	-1 091	541	0
301-143 Logistik ÅVC Mellringe	-250	0	-250	-250
301-450 Container	-500	-211	-289	0
301-520 Utbyggnad planer	-1 000	-822	-178	0
301-578 Metodutveckling	-1 900	-872	-1 028	-640
301-579 Ombyggnad deponigas Atle	-716	-44	-672	-672
301-585 Behandling av matavfall	-2 750	0	-2 750	-2 750
301-586 Kärltvätt	-300	0	-300	0
301-587 Fordonsdatorer	0	-43	43	0
	-8 966	-4 188	-4 778	-4 778

Satsningen på att öka tillgängligheten på våra återvinningscentraler har skett genom omprioritering mellan våra investeringsobjekt.

VA	2017 Budget	2017 Utfall	Återstår	Begärs överfört
302-080 Ervalla	-743	0	-743	-743
302-110 RVÖ vattenfas	-18 636	-1 695	-16 941	-16 559
302-111 RVÖ slamfas	-700	-7	-693	-693
302-113 Kväveprojektet	-2 098	-2 480	382	0
302-200 Spillvattenpumpstationer	-2 900	-722	-2 178	-2 178
302-010 Gemensamt	-265	-79	-186	-186
314* Förnyelse	-43 322	-39 730	-3 592	-9 454
315* Planering	-89 713	-40 420	-49 293	-49 502
316* Exploatering	-76 490	-70 419	-6 071	0
318-714 Mogetorpsprojektet/Vättern	-5 000	-2 350	-2 650	-2 500
318-720 Skråmsta ombygg reservoar o ka	-7 800	-5 429	-2 371	0
318-721 Nytt vattentorn	-15 000	-7 545	-7 455	-7 455
318-991 Svampen Hissar	-4 943	-81	-4 862	-4 906
318-992 Ombyggnad Flåten vattenv.	-200	-20	-180	0
318-993 Ny tryckstegringstn. Ervalla	-2 500	0	-2 500	0
311-001 Gemensamt	-3 874	0	-3 874	-3 874
312-001 Vattenledn gem	-1 000	0	-1 000	-1 000
312-101 Spillvattenledning gem	-400	0	-400	-400
311-101 Servislag LN	-61	0	-61	-61
311-201 Servicebilar LN	-600	0	-600	-600
311-203 Betalstationer	-1 025	-232	-793	-793
310-500 Mätarverkstaden	-4 246	0	-4 246	-67
310-501 Egna vattenmätare	0	-4 179	4 179	0
	-281 516	-175 388	-106 128	-100 971

Som vi tidigare nämnt har vi haft problem med att rekrytera ingenjörer och därför tvingats skjuta en del investeringar framåt i tiden. Dessutom har en del projekt fått skjutas fram beroende på att vi inte fått beslut om markåtkomst. Det vi kunnat göra är att öka takten vad gäller förnyelse av det gamla ledningsnätet. Trots att vi gjort det och dessutom prioriterat om mellan våra olika objekt kommer ca 100 mnkr att föras över till kommande år

6. Övriga åtaganden

6.1 Kommunövergripande åtgärder

Örebro kommun blir en hållbar kommun, både ur socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv, först när samtliga nämnder tar hänsyn till politiskt beslutade förhållningssätt och låter dem genomsyra den ordinarie verksamheten. Nedan följer de kommungemensamt prioriterade åtaganden som nämnden har för att kommunen ska kunna utvecklas hållbart.

Markeringen visar om arbetet med åtagandet pågår enligt plan, om arbetet är på planeringsstadiet eller om nämnden behöver stöd.

Kommunövergripande åtagande	Pågår	Planeras	Behöver stöd	Eventuell kommentar
Klimatstrategi: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder vidtas för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för i "Klimatstrategin i Örebro kommun".	☒	☐	☐	Arbete pågår på olika sätt, bland annat med att minska energiförbrukningen från belysningsarmatur och med att minska utsläppen från fordon.
Giffri miljö: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i "Strategi Giftfritt Örebro" utförs.	☒	☐	☐	Kemikalierådet inom förvaltningen arbetar tillsammans aktivt för att minska andelen kemikalier med risk- och- utfasningsämnen samt med att minska det totala antalet kemikalier i förvaltningen. Statistiken innehåller troligen fel, detta ses över i Kemikalierådet.
Barnfattigdom: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i "Handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll" utförs.	☒	☐	☐	Förvaltningen arbetar aktivt med att bereda plats åt de som står utanför arbetsmarknaden. I arbetet med Grönstrategin tas hänsyn till att parker och lekparker finns jämt fördelade i Örebro. Medborgardialog har skett med skolbarn för utformning av Saxons park.
Våld i nära relationer: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i Handlingsplan mot våld i nära relationer utförs.	☒	☒	☐	Information om handlingsplanen har påbörjats. Fortsatt arbete inom kommungemensam satsning på kompetensutveckling inom mänskliga rättigheter som håller på att tas fram.
Jämställdhet: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i "Strategi för ett jämställt Örebro" utförs.	☒	☒	☒	Här behövs stöd för att se vilka trygghetsinsatser som ger bäst effekt i ett helhetsperspektiv. Stöd i uppdrag är beställt men har inte startat.

<p>GBTQ: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i ”Handlingsplan förGBTQ-arbete utförs 2017-2021”.</p>	☒	☒	☒	<p>Finns med som förslag på aktivitet i Tekniska förvaltningens handlingsplan ”Hållbar arbetsmiljö för kvinnor och män”. Stöd kommer ges via kommunal utbildningsinsats inom mänskliga rättigheter.</p>
<p>JID: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs inom jämställdhets- och ickediskrimineringsfrågor inom organisationen och att de åtgärder som fastställts i ”Jämställdhets- och ickediskrimineringsplan 2016-2019” utförs</p>	☐	☒	☒	<p>Här bör kunskaps- och utbildningsinsatser kombineras med planerad kommunal utbildningsinsats inom mänskliga rättigheter. Arbetet lyfts även in i förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete.</p>
<p>Nämnden ansvarar för att människor som idag står långt från arbetsmarknaden ska erbjudas utvecklingsmöjligheter.</p>	☒	☒	☐	<p>Enheten Bygg och drift inom Park och gata arbetar med jobbinsatser för människor som står långt utanför arbetsmarknaden och bidrar till att ge dem nya förutsättningar till arbete. Park och gata samverkar även med externa aktörer för att erbjuda utbildning inom verksamhetsområdet. Ett av driftområden inom park har lämnats till Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete där cirka 20 personer sysselsätts med grönyteskötsel.</p> <p>Samverkan sker med de ideella organisationerna Bra & Begagnat, Röda Korset och Myrorna kring Åternyttan, vilket skapar praktikplatser och arbetstillfällen som bidrar till arbetslivserfarenhet och referenser för att kunna gå vidare och söka permanenta jobb. Under året har uppdrag initierats med syfte att kraftigt öka mängden material till återanvändning, vilket bland annat innebär en utökning av antalet mottagande föreningar.</p> <p>Fordons interna cykelverksamhet anlitar Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete för reparation av cyklar. På det sättet bidrar vi till att upprätthålla verksamheten och på så sätt sysselsätta ett antal personer som står utanför arbetsmarknaden.</p>

Nämnden ansvarar för att säkerställa att samverkan sker med det civila samhället.	☒	☐	☐	Park och gata deltar i ett stort antal områdesgrupper, i vilka det finns flera föreningar representerade. Samverkan sker med de ideella organisationerna Bra & Begagnat, Röda Korset och Myrorna kring Åternyttan,
Avfallsplan: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt Avfallsplan.	☒	☐	☐	Örebro växer och förtätas, en konsekvens av detta är bland annat en ökad problematik kring att hitta hållbara lösningar på avfallshanteringen. Att säkerställa framkomlighet för avfallsfordon är ofta en utmaning vid granskning av översiktsplaner, detaljplaner och bygglovhandlingar. I Avfallsplanen finns en prioriterad åtgärd som avser just "Avfallshandling i den förtätade staden som säkerställer ökad sortering". En förstudie har initierats med målsättning att ta fram förslag på långsiktigt hållbara lösningar för hämtning och transport av avfall från framförallt tätbebyggda områden
Naturplan: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt Naturplanen.	☒	☐	☐	Är genomförd. Arbetet inleddes som en Parkstrategi, men utvecklades under arbetets gång till att kallas Grönstrategi för Örebro kommun. Förslag till detta dokument tillsammans med förslag till Riktlinjer för lek miljöer (som också togs fram i samma projekt), är antogs av Programnämnd Samhällsbyggnad i november.
Trafikprogram: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för inom Trafikprogrammet.	☒	☐	☐	Trafikdiplomering på skolor och införandet av områden med avgiftsbelagd parkering.
Vattenplan: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt Vattenplanen.	☒	☐	☐	
Grönstrategi: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt strategin.	☐	☒	☐	Grönstrategi antogs av Programnämnd Samhällsbyggnad i november och vidare av kommunfullmäktige i december. Grönstrategin har till stor del legat till grund för parkenhetens verksamhetsplanering för 2018 samt för urvalet av förslag till parkinvesteringar för 2018 som godkändes av Tekniska nämnden i januari 2018

Dagvattenstrategi för Örebro kommun: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt strategin.	☒	☒	☐	
Fordonspolicy: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt Fordonspolicyen.	☒	☐	☒	Kommunstyrelseförvaltningen behöver revidera Fordonspolicyen och ta fram nya mål, riktlinjer och indikatorer med horisont efter 2020. Frågan lyft till Kommunstyrelseförvaltningen.
VA-plan: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att åtgärder utförs för att uppnå de delmål som nämnden ansvarar för enligt VA-plan.	☒	☒	☐	Ny VA-plan beslutades i kommunfullmäktige den 22 november 2017.

6.2 Nämndspecifika uppdrag

Nämndspecifika åtaganden	Pågår	Planeras	Behöver stöd	Eventuell kommentar
Tekniska förvaltningens handlingsplan för hållbara transporter: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställs i handlingsplan för hållbara transporter utförs.	☒	☐	☐	<p>Succesivt godkänner fler och fler tillverkare sina fordon att köras på HVO100 och detta leder till att antalet fordon i fordonsflottan som enbart tankar HVO100 kan öka i önskad takt. Tillgängligheten på HVO100 är dock fortfarande en osäkerhetsfaktor.</p> <p>Kraven på fordon i de upphandlingar som Tekniska förvaltningen genomför har setts över och utvecklats, det konstateras dock att krav på biogasdrift i många fall är svårt att ställa just på grund av hur marknaden ser ut.</p>
Handlingsplan för minskad elförbrukning: Tekniska nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställs i handlingsplan för minskad elförbrukning utförs.	☒	☐	☒	Stort fokus på byte till LED-armatur i gatubelysning

6.3 Programövergripande uppdrag

Programövergripande uppdrag	Pågår	Planeras	Behöver stöd	Eventuell kommentar
Alla nämnder inom programområdet ska under 2017 bidra till att nya idéer för mötesplatser prövas i anslutning till nämndens ordinarie verksamhet och pröva om den egna verksamheten kan vara en utgångspunkt för dialog med örebroarna i exempelvis en "popup-yta" i stadskärnan.	☒	☒	☐	<p>Ett uppdrag som ska bidra till bl.a. ökad integration. Detta kan ske tex i parker och lekparkar som ingår i Tekniska förvaltningens ansvarsområde.</p> <p>Genomförts 2017: Park och gata har under våren deltagit i arbetet med att planera för och genomföra "Blå gatan".</p>

7. Fem år i sammandrag

Indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Befolkning					
Antal invånare Örebro kommun					
- totalt	140 599	142 517	144 258	146 105	150 192
- kvinnor	71 467	72 351	73 193	74 018	75 829
- män	69 132	70 166	71 065	72 087	74 363
Anställda Tekniska förvaltningen					
Antal tillsvidareanställda, årsarbetare					
- totalt	402	427	465	361	373
- kvinnor	119	119	138	94	102
- män	283	308	327	267	271
Antal visstidsanställda, årsarbetare					
- totalt	46	28	31	31	28
- kvinnor	14	9	7	4	5
- män	32	19	24	27	23
Sjukfrånvaro i procent av arbetstiden					
- totalt	4,1	3,9	5,2	5,5	5,2
- kvinnor	5,0	5,4	7,1	7,3	5,8
- män	3,7	3,2	4,4	4,9	5
Korttidsfrånvaro dag 1-14, sjukdagar per anställd (procent)					
- totalt	5,9	5,6	5,5	7,1	5,8
- kvinnor	7,2	6,4	5,9	10,9	7,2
- män	5,3	5,3	5,4	5,9	5,4
Organisationsutveckling					
Antal balansräkningsenheter	2	2	2	2	2
Park och gata					
Gator/vägar i Örebro (km)	418	448	459	461	464*
Gång och cykelvägar i Örebro (km)	232	243	278	279	282*
Skadeärenden (antal)	85	85	79	73	92
Vinterväghållning (tkr)	20 228	18 062	28 735	24 975	23 015
Vinterväghållning körbanor (kr/m ²)	4,9	3,2	4,7	3,2	3,0
Vinterväghållning gång/cykelvägar (kr/m ²)	6,5	8,8	13,8	13,6	12,4
Asfaltsunderhåll körbanor (tkr)	3 995	15 625	20 714	10 545	28 074
Asfaltsunderhåll gång/cykelvägar (tkr)	2 222	3 995	5 945	5 102	3 878
Väghållning kostnad per m ² körbanor sommar/vinter (resultatet är beroende av väderförhållanden under vintermånaderna)	6,9	6,2	6,1	6,3	6,3
Fordon					
Kommunens inköpta volymer av drivmedel (tkr)					
- Bensin	1 937	1 746	1492	1174	1013
- Biogas	2 547	3 151	3753	3994	4480
- Diesel	9 250	8 879	7500	6706	6592
- HVO100	-	-	-	653	1726
- Etanol	456	237	152	127	72

Indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017
Avfall					
Matavfall till rötning (ton)	7 475	7 949	8 388	8 935	8 740
Hushållsavfall till förbränning (ton)	22 923	22 761	22 490	22 786	22 565
Förberedelse för återanvändning (ton)	120,7	138,0	183,4	379,0	427,3
Vatten och avlopp					
Antal avloppsstoppar, (stycken)	38	56	42	65	83
Antal vattenläckor (stycken)	88	75	63	98	78
Ledningslängd (km)	1 733	1762	1819	1 843	1 844
Kommentarer till indikatorernas utfall					
Utfall 2017 för indikator ”Gator/vägar i Örebro” samt ”Gång och cykelvägar i Örebro” är uppskattade siffror.					

8. Bilagor

Bilaga 1 Resultat- och balansräkningar för Avfalls- och VA-verksamheterna